

Medlemmer af Folketinget Villy Søvnald (SF), Margrete Auken (SF), Anne Baastrup (SF), Jes Lunde (SF), Ole Sohn (SF) og Anni Svanholt (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om længere barselorlov.
(Beslutningsforslag nr. B 152).

Medlemmer af Folketinget Henriette Kjær (KF), Pia Christmas-Møller (KF) og Gitte Seeberg (KF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af obligatorisk undervisning i førstehjælp i forbindelse med erhvervelse af kørekort.
(Beslutningsforslag nr. B 153).

Medlemmer af Folketinget Anne Baastrup (SF), Jes Lunde (SF) og Villy Søvnald (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en kommission til udredning af hashens virkninger.
(Beslutningsforslag nr. B 155).

Medlemmer af Folketinget Peter Skaarup (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF) og Pia Kjærsgaard (DF) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvad er regeringens holdning til de amerikanske advarsler om, at EU udvikler sin egen forsvarsstyrke og dermed går uden om NATO?«
(Forespørgsel nr. F 56).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministrene.

Spørgetiden

Spm. nr. S 2065

1) Til statsministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Hvad er regeringens bedømmelse af den militære fare og risiko for den grønlandske befolkning ved at modernisere Thulebasen, så den indgår i opbygningen af det amerikanske raket-skjold, og vil regeringen – i samarbejde med det grønlandske landsstyre – sikre, at denne problematik bliver undersøgt og afklaret?«

Skriftlig begrundelse

Politiken kan den 14. marts 2001 citere kinesiske diplomater for udtalelser, om at Danmark og Grønland kan komme i en udsat position, fordi de amerikanske planer for raket-skjoldet indebærer, at der skal opstilles en radar på Thulebasen, der kan spore missiler i god tid.

Den kinesiske diplomat Fu Zhigang, som er ansvarlig for nedrustningsspørgsmål på den kinesiske FN-mission i Genève, siger til Politiken, at »Radarerne, der skal opstilles i Europa, vil være prioriterede mål i en krig.«

Keld Albrechtsen (EL):

Når jeg har stillet dette spørgsmål, er det jo, fordi på et eller andet tidspunkt skal den danske regering og Folketinget jo tage stilling til de amerikanske missilforsvarsplaner, og i den forbindelse kommer så spørgsmålet om eventuel brug af Thulebasen og den risiko, som det så indebærer for befolkningens sikkerhed, hvis Thulebasen bliver et bombemål, hvilket meget jo desværre kan tyde på at den vil kunne blive, fordi magter som Kina og Indien kunne tænkes at ville rette angreb mod de installationer, som er knyttet til et raketforsvar, hvis der på et tidspunkt opstår en international krise.

Derfor mener jeg, det er noget, der må belyses grundigt, inden man kommer til afklaringens time her i Folketinget.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jamen jeg takker for spørgerens velforståede interesse for et så stort projekt.

Vi er imidlertid nu i en fase, hvor vi kan sige, at vi ved, at USA på ingen måde har lagt sig fast på et bestemt system. Derfor vil jeg være glad for det, hvis hr. Keld Albrechtsen har forståelse for den linje, som regeringen har lagt, forståelse for, at vi fastholder og fortsætter den linje.

Vi lægger meget stor vægt på at deltage i dialogen, som også USA har givet tilsagn om, og jeg lægger tilsvarende meget stor vægt på, at de grønlandske politiske myndigheder holdes løbende orienteret og deltager i dialogen.

Jeg kan forsikre hr. Keld Albrechtsen om, at det jo er helt naturligt også at tænke på de sikkerhedspolitiske aspekter, som hr. Keld Albrechtsen her er inde på.

Sagen er imidlertid den, at det endnu er for tidligt at kunne sige noget mere detaljeret om det, fordi vi simpelt hen ikke har oplysninger om det, og fordi, som jeg sagde før, den amerikanske administration ikke har lagt sig fast på systemet.

Keld Albrechtsen (EL):

Det, jeg frygter, er, at statsministeren nu siger, at det er for tidligt, og når så beslutningen, hvis den går os imod, bliver et ja fra den danske regerings side, hvad jeg ikke håber, men hvis den bliver det, så kan det pludselig vise sig at være for sent at gennemføre de her undersøgelser. For det, der jo er problemet, er, at det her kræver en militærteknisk undersøgelse af, hvilke trusler man kan regne med vil kunne blive aktuelle imod Thuleområdet i Grønland, og det skal jo beskrives.

Og der vil jeg gerne spørge statsministeren, om ikke vi kan få en militær bedømmelse af de trusler, som kan komme til at foreligge. Det er jo noget, der bør undersøges nu, mens der er tid til det, og statsministerens nøletaktik er jeg ikke enig i, men den giver jo så i hvert fald tid til at undersøge tingene.

Det synes jeg også Grønland må have krav på. Jeg tror, der kan være en bekymring i Grønland for, at man så pludselig vil have fremmede ubåde liggende, som i givet fald kunne angribe disse installationer. Det er jo desværre ikke noget helt urealistisk billede 10 eller 20 år frem i tiden.

Så jeg vil godt spørge statsministeren: Kunne vi ikke få sådan en militærteknisk bedømmelse fra regeringens side af, hvad trusselsbilledet er, hvis Thulebasen i givet fald bliver inddraget?

Villy Søvnald (SF):

Statsministeren har jo ret i at sige, at vi endnu ikke kender den endelige, præcise udformning af det amerikanske system. Vi ved ikke, hvor meget det bliver landbaseret, hvor meget det bliver søbaseret osv.

Men jeg forstår ikke helt, hvorfor det er vigtigt i forhold til Thulediskussionen. Den afgørende pointe i forhold til Thulediskussionen er jo, at hvis Thule skal anvendes til de tidlige advarselssystemer, og hvis nogen i en konfliktposition vil sætte det tidlige advarselssystem ud af kraft, så må det kunne lade sig gøre uanset udformningen af det amerikanske program at analysere, hvilke konsekvenser det vil have for grønlandsk sikkerhed.

Det mener jeg sådan set ikke er snævert knyttet til, hvilken type af missilforsvar amerikanerne ender med. Deler statsministeren den opfattelse?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg må jo sige til hr. Keld Albrechtsen og hr. Villy Søvnald, at vi er i den situation, at vi faktisk ikke har noget at analysere på.

Jeg tror, begge spørgerne, som jeg ved følger den her udvikling intenst og med stor interesse, som vi jo også gør i regeringen, er fuldstændig på det rene med, at de politiske omstændigheder, hvorunder et sådant atomskjold i givet fald skulle etableres, vil være fuldstændig afgørende eksempelvis for den risikovurdering, som hr. Villy Søvnald er inde på. Derfor er jeg også glad for, at USA har signaleret, og det synes jeg er tilfredsstillende, at de lægger vægt på en dialog både med Europa, med NATO-allierede i Europa og naturligvis også med Kina og med Rusland.

Jeg synes, jeg vil sige til spørgerne: Lad os nu tage den fornødne tid, og når vi så har en afklaring dels af systemet, dels af de politiske rammer, inden for hvilket et sådant system i givet fald skal etableres, så har vi også et analytisk grundlag, hvor vi selvfølgelig fra regeringen side vil lægge vægt på en samlet vurdering, der selvsagt også omfatter Grønlands situation, sådan som spørgeren er inde på.

Så i dag føler jeg egentlig ikke, at vi kan komme det nærmere. Jeg har ikke mulighed for at belyse det nærmere, fordi sagen nu ligger i et spor, og så kommer vi jo jævnlige tilbage til det. Jeg ved, at vi jo har en debat, jeg tror, det er den 5. maj, hvor vi da yderligere kan gå ind i materien.

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, men jeg ser også frem til, at vi skal have en politisk debat og en afklaring af mange ting, men det, jeg beder om her, er, at regeringen går i gang med en teknisk belysning, og det er lidt ærgerligt, hvis vi skal til at have det gennem et langt tovtrækkeri og en besvarelse af en række skriftlige spørgsmål. Det var derfor, jeg havde fundet, at det havde været bedre, at regeringen selv havde iværksat en sådan undersøgelse.

Men jeg vil så prøve at spørge statsministeren endnu mere konkret: Vil regeringen udarbejde en redegørelse for, i hvilket omfang atommagter som Kina, Rusland og Indien i dag er i stand til at angribe Thulebasen, og hvordan udsigterne er for, at de vil kunne gøre det om 10 eller 20 år? Hvad er risikoen for, at Kina f.eks. udvikler en ubådsstyrke, som kan bruges til at angribe de baser, hvorfra varslingen til et raketskjold skal varetages?

Det er faktuelle oplysninger, som jeg synes at alle i Grønland og Danmark bør have kendskab til, inden der træffes en beslutning den 5. maj.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2112

2) Til statsministeren af:

Kristian Thulesen Dahl (DF) :

»Er statsministeren enig i udviklingsministerens vurdering af, at der kommer stadig flere illegale indvandrere til EU-landene, og vil statsministeren på denne baggrund kommentere afdelingschef for Dansk Flygtningehjælps asylafdeling Anna la Cours udtalelser til Berlingske Tidende den 13. marts 2001 (i artiklen under overskriften »Danmark returnerer flest flygtninge til nabolande«): »Med Schengen, hvor grænsekontrollen afskaffes, bliver det bestemt ikke nemmere. De fingeraftryk, der skal være et af fundamentene i Dublinproceduren, bliver så ikke taget ved grænsen. De bliver kun taget, hvis myndighederne møder ansøgerne på gaden. Alt andet lige vil det gøre det sværere at bevise ansøgenes rejseruter.«?

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Ja, nu er det jo ikke kun Dansk Folkeparti desværre, der er skeptisk over for de konsekvenser, der bliver et led i Schengenaftalen med afskaffelsen af grænsen her natten mellem lørdag og søndag.

Vi har hele morgenen i radioen kunnet høre, at de handlende nede i Sønderjylland giver overarbejde til de firmaer, der skal lave sikkerhedsudstyr og alarmer og gitre for butiksvinduerne; så bekymringen er stor og sandsynligvis også berettiget.

Det er selvfølgelig lidt med baggrund i det, der sker, at jeg beder statsministeren om at bekræfte, om han er enig med ministeren for udviklingsbistand, når hun i Folketinget den 27. februar konstaterede, at problemet med illegal indvandring til EU-landene er stærkt stigende.

Ministeren for udviklingsbistand siger, at for Spaniens vedkommende er der sket en firedobling bare fra 1999 til 2000 af illegale indvandrere, og hun siger, at antallet af illegale indvandrere til EU som sådan fra 1993 til 1999 er steget fra 40.000 til en halv million.

Hun mener, det er noget, der giver anledning til en tanke om, at det nok også fortsætter i årene fremover, og at det er et problem, der virker uoverskueligt. Er statsministeren enig i de betragtninger?

Og så beder jeg statsministeren, selvfølgelig i lyset af det, om at kommentere den anden del af spørgsmålet, som så handler om Dansk Flygtningehjælps asylafdelings Anna la Cours udtalelser til Berlingske Tidende i sidste uge.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg synes, at udviklingsministeren på udmærket vis har argumenteret for, hvorfor Schengen er en rigtig og en vigtig ting.

Jeg tror, man skal gøre sig fuldstændig klart, at professionelle, organiserede kriminelle jo ikke stiller sig op i kø ved den danske grænse for at vise pas. Jeg tror, hr. Thulesen Dahl må se i øjnene, at vi har at gøre med internationale, professionelt organiserede kriminelle, som på en helt anden professionelt tilrettelagt måde drager omkring for at udøve kriminalitet. Derfor tror jeg, det er vigtigt, at befolkningen også får det reelle billede af, hvad formålet med Schengen egentlig er.

Formålet med Schengen er at få et effektivt samarbejde til bekæmpelse af kriminalitet og til sikring af de ydre grænser. Og det er egentlig et rigtig godt formål.

Jeg er også sikker på – også med de meldinger, der er fra rigspolitiet og deres arbejde – at vores indsats i forhold til den professionelle kriminalitet vil blive meget, meget stærkere.

Må jeg bare nævne, at der jo nu etableres et internationalt informationssystem, som gør, at vi

ganske, ganske effektivt kan få fat på kriminelle i Europa. Jeg synes, det er interessant at bemærke, at informationssystemet, det såkaldte SIS, jo var medvirkende til, at vi fangede den norske nynazist i S-toget på et vist tidspunkt, netop fordi der var et dygtigt menneske i S-toget, og der var et informationssystem, som hurtigt kunne medvirke til at finde vedkommende.

Jeg tror, det er vigtigt, at befolkningen nu ikke skræmmes af en fejlagtig informationskampagne fra Dansk Folkepartis side. Man kan være fuldstændig sikker på i den danske befolkning, at der er et meget tæt samarbejde mellem politimyndighederne både på den danske og på den tyske side af grænsen, og at der er et højt beredskab hos dansk politi, de er aktive ved den danske grænse.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg er meget overrasket over svaret, for hvis hovedformålet med Schengensamarbejdet nu lige pludselig er blevet at forstærke indsatsen over for grænseoverskridende kriminalitet, hvorfor starter man så Schengensamarbejdet med at fjerne de indre grænser, altså grænsekontroller? Så skulle man jo beholde dem og så i øvrigt samarbejde om at bekæmpe kriminalitet.

Nej, hovedformålet er selvfølgelig et andet, og det ved statsministeren, som selvfølgelig kender Schengenkonventionen, også godt. Det er at skabe fri bevægelighed. Det er, at man synes, det er odidiøst internt i EU-landene, at man skal vise pas mellem EU-lande, og det fremmer så den grænseoverskridende kriminalitet, hvorfor man må sætte nogle andre initiativer i stedet.

Altså det er også det, den radikale ordfører her i Folketingssalen tidligere har givet udtryk for. Jeg ved ikke, om der nu pludselig er kommet en ny linje dér. Det kunne jeg da godt tænke mig at høre.

Og så kommer vi til spørgsmålet om de ydre grænser, for en betingelse for, at man overhovedet så, efter det statsministeren siger nu, vil kunne få en begrænsning i den stigende kriminalitet, der ellers ville blive tale om, er jo, at de ydre grænser er sikre, og at der ikke sker en stigning i antallet af illegale indvandrere over de ydre grænser.

Derfor må jeg bede statsministeren forholde sig til, at udviklingsministeren klokkerent i Folketinget den 27. februar konstaterer, at antallet af illegale indvandrere er stærkt stigende og også stærkt stigende til de lande, der på det tidspunkt, hvor tallene stiger kraftigt, er medlem-

mer af Schengensamarbejdet. Det er lande, der har været medlemmer af Schengen i en årrække, de har jo Schengensamarbejdet nu, og til de lande er antallet af illegale indvandrere altså stærkt stigende.

Det må statsministeren da forholde sig til, når han siger, at Schengen lige præcis går ud på at sørge for, at tallet bliver mindre, for det er jo ikke tilfældet.

Derfor vil jeg også gerne bede statsministeren svare på det spørgsmål, der rent faktisk bliver stillet i det skriftlige spørgsmål, der er afleveret i fredags – det går jeg ud fra at statsministeren har forberedt sig på – og det er jo et svar i forhold til Dansk Flygtningehjælps udtalelse om, at Schengensamarbejdet alt andet lige gør det sværere at bevise asylansøgnernes rejseruter. Er statsministeren enig i den udtalelse fra Dansk Flygtningehjælp, eller er han uenig?

Frank Dahlgaard (UP):

Jamen jeg er lidt forundret over statsministerens svar på spørgsmålet, for statsministeren nævner jo selv rigspolitiets seneste meldinger. Er statsministeren ikke bekendt med, at den seneste rapport fra rigspolitiet forudser en stigning i kriminaliteten som følge af Schengen?

Det er jo også det, der er blevet refereret i radioaviserne her til morgen, hvor man også fortæller om, at erfaringerne fra andre lande, der er trådt ind i Schengen, allerede viser, at der sker en stigning i hverdagskriminaliteten som f.eks. indbrud og biltyverier.

Når man sammenholder det med, hvad der bliver sagt fra Dansk Flygtningehjælps asylafdeling om, at Schengen med hensyn til fingeraftryk og den slags også gør det sværere, så synes jeg, at vi mangler et reelt svar fra statsministeren.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, der bliver sagt mange ting, som ikke hænger sammen i denne her debat. Jeg vil bare bede statsministeren bekræfte, at det, Schengen-aftalen indebærer, når vi taler om flygtninge, er, at det bliver sværere at være flygtning.

Det bliver vanskeligere for en flygtning at få asyl i Europa, det bliver vanskeligere for en flygtning at komme til Danmark, det bliver vanskeligere at få adgang til et fly, så man kan komme frem og overhovedet søge asyl, og det bliver vanskeligere at komme over de ydre Schengen-grænser, som bliver lukket med pigtråd. Det bliver i det hele taget meget, meget vanskeligt at

forestille sig, at der overhovedet kommer flygtninge i nævneværdigt antal til Danmark i fremtiden, fordi vi nu trækker vindebroen op og lukker os inde i et Fort Danmark i et Fort Europa.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Det er rigtigt, som hr. Keld Albrechtsen her siger, at den ydre grænse bliver stærkere bevogtet. Men hvis man er flygtning og er forfulgt og er i en situation, som de internationale konventioner bekræfter, og som ens eget land også bekræfter, så har man selvfølgelig adgang til at blive hjulpet. Det er også vores grundlag; det er også vores menneskesyn og vores praktiske lovgivning.

Derimod vil det blive sværere for de kriminelle asylansøgere, og det vil blive sværere, meget sværere for de professionelle internationale kriminelle. Og det er det, jeg godt vil sige til hr. Thulesen Dahl endnu en gang, for uanset om den kriminelle aktivitet er stigende, uændret eller faldende, så er Schengen det bedste bud, man kan give på en mere effektiv bekæmpelse. Det er det, der er den grundlæggende idé.

Og til hr. Frank Dahlgaard: Hr. Frank Dahlgaard må gøre sig umage. Når man refererer til et klip i en morgenradioavis, så må man, når man er folketingsmedlem, dykke ned i sagen og få den ordentligt belyst.

Jeg kan sige, at Jens Henrik Højbjergs udtalelser var stærkt klippet. Det, der i virkeligheden er sagen, er, at der reelt udtales, også i politirapporten, som hr. Frank Dahlgaard her refererer til, at der i kraft af Schengen i de andre lande er sket en positiv udvikling i bekæmpelsen af den alvorlige grænseoverskridende kriminalitet. Igen: Det er vigtigt, at befolkningen får det rigtige billede.

Og så til allersidst, og det er det, jeg også kan bidrage med i dag, synes jeg, at jeg vil understrege: Lad os nu et øjeblik forestille os, at Danmark ikke havde været medlem af Schengen, så skulle der have været en total grænsekontrol mellem Danmark og Tyskland, som er meget, meget stærkere end den, vi kender i dag. Det lå der også i hr. Keld Albrechtsens spørgsmål.

Må jeg minde om, at der i gennemsnit hver dag passerer 40.000 biler. Hvis man forestiller sig, at der skulle kigges på hver bil i ca. 10 minutter – jeg mener, der skal jo lige tjekkes, og det er endda lavt sat – er vi oppe på en kø på et sted mellem 30 og 40 km; vi kan roligt sige, at hver bilist i gennemsnit skal regne med at skulle vente et sted mellem 5 og 6 timer for at passere grænsen.

Dertil kommer så, at professionelle kriminelle altså ikke stiller sig i kø for at vise pas. De skal bekæmpes effektivt gennem et effektivt politiarbejde, og det er det, der nu er i gang. Og det er faktisk det, jeg kan oplyse i dag, så jeg har ikke mere at oplyse. Jeg ved godt, at der er en dagsorden fra Dansk Folkeparti og hr. Thulesen Dahl, hvor man gerne vil skræmme befolkningen, men der er sat et meget effektivt arbejde i gang, og vi skal nok tage effektivt fat om det.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg synes, det er ret åbenbart, hvem der forsøger at skræmme befolkningen. Hvis vi ikke afskaffer grænsekontrollen mellem Danmark og Tyskland midnat mellem lørdag og søndag den førstkomende weekend, så siger statsministeren, at danskerne skal holde 5-6 timer i kø. Det er da vist til at tage og føle på.

Det, der sker i dag, når nogle vil illegalt over grænsen, er, at de bliver nødt til at forsøge i ly af mørket at komme over på en øde strækning, og hvis de bliver spottet her, så ved alle, at der er noget galt.

Fremover, efter på søndag, vil det være tosset at forsøge at komme over grænsen i ly af mørket. Det, man vil gøre, er at sætte sig ind i en Mercedes nede i Tyskland og så bare køre med 110 km/t. op over den dansk-tyske grænse, så det ikke ser særlig mistænkeligt ud. Der er ikke nogen, der vil stoppe en overhovedet, man vil bare kunne køre op.

Hvorfor skulle de handlende i Sønderjylland bruge tusindvis af kroner på at sikre sig mod en forstærket kriminalitet, hvis det ikke er sådan, at der er en forstærket kriminalitet?

Og så må jeg sige, at statsministeren taler fuldstændig mod bedre vidende, når han siger, at den grundlæggende idé med Schengen er at forfølge de kriminelle noget hårdere. Nej, den grundlæggende idé med Schengen er at skabe fri bevægelighed for alle og dermed også for de kriminelle, og det giver nogle problemer, som statsministeren burde tage helt anderledes seriøst, end det er kommet til udtryk her i dag.

Frank Dahlgaard (UP):

Ja, som folketingsmedlem skal man sætte sig ind i sagerne; det skal man også som minister og også som statsminister.

Statsministeren må jo medgive mig, at rigspolitiet i deres seneste rapport har tilkendegivet, at med hensyn til hverdagskriminaliteten – det var den, jeg talte om, og det var det, jeg sagde, nem-

lig indbrud, biltyverier – så forventer man en stigning som følge af Schengen og grænsekontrollens bortfald, og at dette også er erfaringerne fra de lande, som allerede er inde i Schengen, altså en stigning i hverdagskriminaliteten. Og dermed er den frygt, der er i Sønderjylland, og som kommer til udtryk ved, at man skaffer sig alarmer og flere låse på dørene, velbegrundet. Det står i Rigspolitichefens rapport.

Statsministeren må vel også medgive, at når Dansk Flygtningehjælps asylafdeling siger, at det bliver sværere at få de ikkebegrundede asylsøgere væk og ud, for man kan ikke tage deres fingeraftryk ved grænsen, så er der et problem. Dansk Flygtningehjælp siger det selv. De almindelige og velbegrundede flygtninge er en anden sag, men dem, der er illegale, vil man ikke kunne tage i samme omfang. Er det ikke rigtigt?

Peter Skaarup (DF):

Jamen jeg kunne godt tænke mig at spørge statsministeren: Er det ikke mærkeligt, at statsministeren i dag kan sige, at med Schengen bliver det hele meget nemmere, når man skal gribe ind over for kriminelle og illegale flygtninge, når alle de politifolk, som beskæftiger sig med de her ting, som sidder nede ved grænsen, som sidder på stationerne og prøver at holde rede på, hvem der kommer ind i landet, siger, at det bliver sværere? Er der ikke et eller andet, der slet ikke stemmer, når statsministeren går ud og siger det ene, og alle de, der sidder med det praktiske arbejde dernede, siger det andet?

Nu har vi haft lejlighed til, fordi vi har købt en grænsestation dernede, at kunne færdes en del i området, og alle, man snakker med, siger, at det bliver sværere, når grænserne bliver åbnet her lørdag nat. Så der er et eller andet galt med statsministerens argumentation efter vores opfattelse.

Så vil jeg godt lige spørge, om statsministeren ikke kan bekræfte de oplysninger, som statsministerens udviklingsminister kom med her i Folketingssalen, nemlig at der fra 1993 til 1999 skete en stigning fra 40.000 til en halv million mennesker, der kom ind over de ydre grænser. Er det ikke et afgørende problem, som vi skal gøre noget ved ved at opretholde vores grænsekontrol?

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2080

3) Til indenrigsministeren af:

Peter Duetoft (CD):

»Vil ministeren oplyse, om en udlænding, som har humanitær opholdstilladelse i Danmark, kan få sin ægtefælle hertil ved familiesammenføring?«

Peter Duetoft (CD):

Grunden til, at jeg stiller dette spørgsmål, er en usikkerhed, der er opstået i forbindelse med spørgetiden i sidste uge.

Inden spørgetiden i sidste uge havde indenrigsministeren et par gange i nyhederne sagt noget om, at den person fra Sri Lanka, der var involveret i Umasagen, var her med humanitær opholdstilladelse, og at vedkommende jo kunne rejse hjem, hvis såfremt ifald han ønskede at leve sammen med sin kone.

Under spørgetiden i sidste uge sagde ministeren også, at det var en vigtigt at få understreget, at den pågældende ikke havde flygtningestatus, fordi vedkommende ikke havde fået asyl, og derfor har den pågældende mulighed for at rejse til Sri Lanka. Og så siger ministeren også, at det jo er rart at have det med i baghovedet, når man skal vurdere, om det er rimeligt at give opholdstilladelse til konen eller ej.

Det leder selvfølgelig til det meget naturlige spørgsmål: Er det overhovedet muligt, når man har humanitær opholdstilladelse, at få familiesammenføring i Danmark? Konsekvensen af det, ministeren siger, må jo være, at da ingen af dem med humanitær opholdstilladelse har asyl – ellers ville de jo have haft dén opholdstilladelse – så ville det jo være logisk at konstatere, at heller ingen andre kan få det. Er det virkelig ministerens mening?

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

Bestemmelsen om humanitær opholdstilladelse står jo i udlændingeloven, § 9, stk. 2, nr. 2. Den pågældende, som hr. Peter Duetoft henviser til, har opholdstilladelse som følge af udsendelsehindringer – altså det, at han ikke kunne rejse tilbage til hjemlandet på et tidspunkt for en del år siden – og derfor fik den pågældende opholdstilladelse efter den samme paragraf, § 9, stk. 2, men efter det, der hedder nr. 4.

Hvis vi ser på muligheden for at få ægtefællen herop, så er det jo sådan, hvis vi tager det, hvor ordet humanitær indgår i beskrivelsen af lovgrundlaget, og det er så stykke 2, nr. 2, at efter

den bestemmelse kan der gives opholdstilladelse til en udlænding, der uden for asylreglerne i udlændingeloven befinder sig i sådan en situation – som der står – hvor der er væsentlige hensyn af humanitær karakter, der afgørende taler for at imødekomme ansøgningen. Nu taler vi altså om den person, der får lov til at blive her i landet.

Bestemmelsen har jo et meget snævert anvendelsesområde og bliver typisk anvendt i forhold til meget syge udlændinge, der ikke kan få behandling i hjemlandet.

Ud over det kerneområde bliver bestemmelsen også anvendt i andre sager, typisk enlige mødre med små børn eller enlige kvinder uden familienetværk fra områder med ekstremt vanskelige levevilkår.

Hvis en udlænding med humanitær opholdstilladelse efter den her bestemmelse ønsker at få sin ægtefælle til landet, så kan det selvfølgelig ske efter de helt almindelige regler. Hvis ægtefællesammenføring ikke bliver opfyldt, vil det være muligt efter en konkret vurdering – altså hvis betingelserne ikke er opfyldt – at give opholdstilladelse til en ægtefælle efter udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 4, hvis der foreligger ganske særlige grunde. Og de ganske særlige grunde er jo typisk, at den herboende allerede var gift i hjemlandet ved sin indrejse i Danmark.

Det vil sige, at hvis man ...

Formanden:

Ja, så nærmer vi os en afslutning.

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

... har en livstruende sygdom, der ikke kan blive behandlet i hjemlandet, kan man at få lov til at blive her, og så kan man få sin ægtefælle herover, hvis man allerede er gift.

Hvis man har fået efter den anden bestemmelse, nr. 4, så kan det siges, at man på tilsvarende vis ikke kunne rejse hjem, fordi der var udsendeshindringer. Og hvis man allerede dengang også var gift i hjemlandet, ville man også kunne få sin ægtefælle over ...

Formanden:

Ja tak.

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

Det er typisk sådan, bestemmelserne er.

Peter Duetoft (CD):

Tak til ministeren for svaret. Men det vil sige, at man efter § 9, stk. 2, nr. 4, i 1998 i den konkrete sag siger: Nu synes vi, at vedkommende har været her så længe, og det er umuligt at få vedkommende tilbage, fordi Sri Lanka ikke rigtigt vil noget som helst, og den usikkerhed skal den pågældende så ikke gå i, og derfor synes vi, det er rimeligt, at vedkommende nu kan være i Danmark og have et normalt liv og planlægge efter det og vide, at det så er her, han er.

Så kommer man 2½ år efter og siger: Hvis du gifter dig her i landet med en fra dit eget land og har været gift i flere år og I har børn sammen og har bopæl sammen osv., jamen så synes vi faktisk alligevel ikke, at den stabilitet, som vi ønskede at skabe i 1998, er nødvendig. Det hænger da ikke rigtig sammen, vil jeg gerne sige til ministeren.

Jeg opfatter ministerens svar sådan, at det i tilfælde med sygdom osv., er åbenlyst, at man ville kunne få familiesammenføring, hvis de øvrige krav ellers er opfyldt. Men jeg synes også, at det lyder lidt underligt, at man ikke kan få det i denne her sammenhæng.

Men jeg kunne forstå på ministeren, at det kneb lidt med svaret og med tiden til sidst, så derfor får ministeren jo altså nu en chance for at fortsætte, hvor ministeren slap.

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

Det vil jo altid være sådan, at man vil kunne få ægtefællesammenføring efter de almindelige regler for familiesammenføringer. Det er jo her, de almindelige regler og den berømte eller meget omtalte 3-års-regel kommer ind i billedet.

Det er jo ikke sådan, at man ikke kan få familiesammenføring. Det er bare sådan, at der skal ret meget til, før man er i en helt særlig situation, sådan at man kan få familiesammenføring efter § 9, stk. 2, nr. 4.

Hvis vurderingen er, at man ikke opfylder de særlige betingelser, jamen så er det, man må vente, til man opfylder de almindelige betingelser for familiesammenføring. Hvis man så også har mulighed for at tage tilbage til sit hjemland, altså hvis de udsendeshindringer, der gjorde, at man i sin tid fik lov til at opholde sig i landet, ikke længere er til stede, så er det klart, at det også er et vilkår.

Men under alle omstændigheder er det sådan, at man har de almindelige bestemmelser for ægtefællesammenføringer, som man kan få sin ægtefælle hertil efter.

Peter Duetoft (CD):

Vi er jo i ringslutningen, for et af de krav, der er, er, at man ikke kan tage hjem, men det kan man så i nogle af de her situationer. Derfor er den familiesammenføring, som ministeren nu står og snakker om, jo fuldstændig umulig at tænke sig. For enhver myndighed – i alt fald i den nuværende administrations tid – vil jo bare sige: Jamen man kan jo bare rejse hjem.

Jeg vil godt spørge ministeren, om jeg kan stole på ministerens svar i dag.

Når jeg spørger ministeren sådan, er det, fordi i sidste uge var det åbenbart ikke helt oplyst over for ministeren, hvordan virkeligheden så ud. Ministeren kom jo i sidste uge bl.a. til at sige, at ministeren ikke kunne tage stilling til en § 9, stk. 2, nr. 2, i Umasagen, fordi ministeren ikke havde fået sådan en ansøgning. Men det er jo en kendsgerning, at ministeriet faktisk havde fået en ansøgning 3 uger før, men det oplyste ministeren ikke over for Folketinget.

Jeg undrede mig også over, at ministeren ikke i sidste uge bekræftede, at man rent faktisk havde realitetsbehandlet en § 9, stk. 2, nr. 2-afgørelse i ministerens forgængers, Thorkild Simonsens, tid.

Det er efter min opfattelse to oplysninger, som Folketinget skulle have haft i sidste uge.

Derfor må jeg spørge: Kan jeg stole på det, jeg får at vide i dag?

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

Jeg vil sige til hr. Peter Duetoft, hvis der er brug for en detaljeret gennemgang af sådan et sagsforløb, kan man selvfølgelig få det, men så er man jo også nødt til at gå efter de sædvanlige retningslinjer, der gælder for oplysninger i enkelt-sager.

Jeg vil sige, at jeg selvfølgelig altid bestræber mig på at sige det, der er rigtigt. Det ville jo være temmelig mærkeligt andet. Jeg kan overhovedet heller ikke se, at noget andet på noget tidspunkt har været tilfældet.

Peter Duetoft (CD):

Deri har ministeren bestemt ret. I sidste uge under spørgetiden blev ministeren to gange spurgt om § 9, stk. 2, nr. 2 kunne bruges i forbindelse med Umasagen. Og efter anden forespørgsel svarede ministeren ordret: »Det er meget svært for mig at gå ind og vurdere, om den pågældende kunne have fået opholdstilladelse efter en bestemmelse, hun ikke har søgt efter ...«.

Kendsgerningen er, at 3 uger før, ministeren svarede det i Folketinget, lå der en ansøgning efter § 9, stk. 2, nr. 2 i ministeriet.

Så enten har ministeren været i god tro, fordi ministeriet ikke har klædt ministeren godt nok på til spørgetiden, eller også må jeg konstatere, at ministeren ikke har haft specielt meget lyst til at sige sandheden i Folketingssalen. Ministeren skal ikke komme her i dag og påstå, at der ikke er en divergens mellem det, der blev sagt her, og kendsgerningen: at der faktisk ligger en ansøgning derovre.

Jeg mener nok, at hvis det havde været en anden sag end lige en udlændingesag, havde et stort flertal i Folketinget råbt op om, at det bestemt burde have nogle konsekvenser for ministeren, om ikke andet så en smuk næse, at mislede Folketinget på den måde, som ministeren rent faktisk gjorde i sidste uge.

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

Altså, det er jo fuldstændig grebet ud af luften og ude i hampen. Jeg er sådan set lidt rystet over, at vi skal diskutere på den måde, for det, jeg jo sagde i sidste del af min besvarelse, var, at jeg havde misforstået, at hr. Peter Duetoft bragte § 26 ind. Og så endte jeg jo med at bekræfte og sagde: Nå ja, det måtte hr. Peter Duetoft så undskylde, for jeg havde simpelt hen fejlhørt, og det var klart, at § 9, stk. 2, nr. 2 var inde i billedet. Det bekræftede jeg faktisk sidste onsdag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2081**4) Til indenrigsministeren af:****Peter Duetoft (CD):**

»Vil ministeren bekræfte, om ministeren har kendskab til den norske »Romstadrapport« om forholdene i Sri Lanka, herunder forholdene for hjemvendte asylansøgere, og vil ministeren kommentere »Romstadrapporten« i øvrigt?«

Peter Duetoft (CD):

Når det foregående spørgsmål blev sluttet, er det, fordi jeg konstaterede, at jeg ikke kunne få noget fornuftigt svar ud af det.

Jeg må sige om det næste spørgsmål, at det er et forsøg på at få afklaret, om ministeren, når hun er så hurtig til at sige, at mennesker ikke skal have humanitær opholdstilladelse i Danmark, overhovedet er klar over, hvad der fore-

går i Sri Lanka. Og derfor må jeg spørge: Kender man Romstadrapporten i Indenrigsministeriet? Eller rettere sagt: Kender ministeren Romstadrapporten?

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

Ja, jeg kender godt den såkaldte Romstadrapport, der er udarbejdet af en norsk advokat, Trond Romstad, og som handler om tamilers situation i Sri Lanka, herunder srilankanske myndigheders behandling af tamiler, der vender hjem til Sri Lanka.

Men jeg synes, det er meget vigtigt at holde fast i, at det jo ikke er afgørende eller har indflydelse, om jeg kender noget materiale. Det, der er det afgørende, er, hvad Udlændingestyrelsen og Flygtningenævnet kender til af materiale. Det er jo deres ansvar at træffe afgørelse om, hvorvidt man kan vende hjem til sit land, eller om man skal have asyl her i landet, fordi man ville være truet, hvis man vendte tilbage, og det er jo meget vigtigt at huske på, at Flygtningenævnet er en domstolslignende instans, som træffer selvstændige beslutninger.

Flygtningenævnets sekretariat har oplyst, at nævnet har kendskab til rapporten fra den norske advokat, men at det ikke indgår i nævnets egentlige baggrundsmateriale vedrørende Sri Lanka.

Myndighederne i Norge, hvor rapporten jo oprindeligt er udgivet, har også oplyst, at man er bekendt med rapporten, og at den er blevet nøje gennemgået af de norske asylmyndigheder, men at rapporten ikke har haft indflydelse på norsk asylpraksis. De norske myndigheder har desuden oplyst, at de tamiler, der får endeligt afslag på asyl i Norge, ligesom herhjemme udsendes til Sri Lanka, og at det ikke har givet anledning til problemer.

Peter Duetoft (CD):

Nu er det jo sådan, at det hverken er nævnet eller styrelsen, der f.eks. giver humanitær opholdstilladelse; det er jo ministeren. Og man kunne jo godt forvente, at ministeren så også satte sig lidt ind i, hvad der foregik dernede, inden en sådan afgørelse skulle træffes.

Jeg er glad for, at ministeren siger, at hun kender Romstadrapporten.

Jeg vil godt spørge ministeren: Er det ikke rigtigt, at man kan få 7 års fængsel i Sri Lanka, hvis man har kendskab til en Tamilsk Tiger – hvis man eksempelvis kommer fra en landsby, hvor lederne bor, som Uma f.eks. gjorde?

Er det ikke korrekt, at der er en udbredt korruption i lufthavnen, når man ankommer, sådan at en ankomst til Colombo koster ganske mange penge?

Er det ikke korrekt, at der er et lodge-system, hvor man risikerer at ende med store betalinger til mellemmand for at slippe for politiets razziaer?

Er det ikke rigtigt, at man, når man kommer tilbage, får frataget sine rejsepapirer, og er det ikke korrekt, at man kan blive arresteret på gaden, når man ikke har nogen papirer?

Jeg vil godt spørge, om ministeren ikke vil bekræfte, at sådan er forholdene rent faktisk i Sri Lanka. Jeg tager ikke stilling til, om de er bedre i de dele af landet, som Tamilske Tigre har; det kan være, de er lige så slemme. Men jeg vil godt spørge ministeren, om ministeren kan bekræfte, at det her er forholdene, man åbenbart sender ammende mødre med små børn hjem til.

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

Nej, jeg vil under ingen omstændigheder gå ind i en konkret diskussion af vilkårene i Sri Lanka, for det er ikke min opgave. Det er Flygtningenævnets opgave at tage endelig stilling til, hvorvidt forholdene er sådan i hjemlandet, at man kan vende tilbage til det, eller om man skal have asyl her.

Der, hvor indenrigsministeren kommer ind i billedet, er jo, når man skal vurdere, om der er andre særlige grunde ud over det asylgrundlag, der ikke har været til stede, altså når man siger: Jamen der er ikke et asylgrundlag, der gør, at man kan få opholdstilladelse her i landet. Det er jo så dér, indenrigsministeren kommer ind i billedet: Er der så andre grunde som f.eks. sygdom?

Det er ikke min opgave at gå ind og vurdere vilkårene i et land som baggrund for at give opholdstilladelse.

Peter Duetoft (CD):

Det forstår jeg slet ikke at ministeren kan sige. Der kan jo godt være den situation, at en almindelig borger, der får afslag på asyl i Danmark, ikke har noget problem med at vende hjem, men det kan jo altså godt være et problem for f.eks. en mor med et lille barn at komme hjem til nogle af de her forhold.

De her forhold kunne måske ikke give asyl i Danmark for en almindelig stærk person, men det kan jo være sådan for nogle af de personer, som vi taler om humanitær opholdstilladelse til,

at det ville føre til nogle forhold, der var umulige at have med at gøre.

Men det er ministeren åbenbart ligeglad med. Hvad der foregår dernede osv., har ingen individuel betydning for nogen som helst. Alle kan bare komme hjem, fordi en kan komme hjem, og så er det smukt og nydeligt.

Sådan kan man jo godt administrere i små kasser, men jeg synes, det er trist at have en indenrigsminister, der ikke vil åbne øjnene for, hvordan virkeligheden ser ud.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg blev lidt forbløffet, da jeg hørte ministerens svar gående ud på, at det ikke rager den danske regering, hvordan forholdene er i Sri Lanka.

Det synes jeg altså er meget mærkeligt i betragtning af, at det jo er den danske regering, der skal tilvejebringe en beskrivelse af situationen, for at Flygtningenævnet kan træffe en beslutning. Det går jeg ud fra at ministeren dog er klar over.

Jeg kunne forstå, hvis ministeren havde sagt: Vil I ikke godt spørge udenrigsministeren om det, for det er udenrigsministeren, der har ansvaret for at vurdere situationen i Sri Lanka.

Men jeg må bede ministeren om at præcisere, at selvfølgelig har regeringen ansvaret for at bedømme, om situationen er sådan i Sri Lanka, at det er farligt eller giver alvorlige problemer for mennesket, som derfor berettiget kan være i en situation, hvor de må flygte derfra.

Det er altså regeringens ansvar at bedømme forholdene i de enkelte lande, så jeg håber, det var en fortællelse fra ministerens side.

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

Det, der jo var til diskussion før, og det, jeg svarede på, var, hvorvidt nogle vilkår, som indgår i en vurdering af, hvorvidt enkeltpersoner kan få asyl eller ej, også skal indgå i en ministers vurdering af, om man kan få opholdstilladelse i landet. Det, jeg synes, er meget vigtigt at holde fast i, er, at en vurdering af, om der er et asylgrundlag, i sidste ende er Flygtningenævnets afgørelse.

Det er jo rigtigt, at generelt betragtet bidrager Udenrigsministeriet med materiale, der indgår i Flygtningenævnets grundlag for at vurdere, om man skal have asyl, men hvorvidt man er berettiget til at få asyl som enkeltperson, må under ingen omstændigheder blandes sammen med indenrigsministerens rolle. Det er Flygtningenævnets ansvar.

Peter Duetoft (CD):

Jamen igen, jeg kan slet ikke forstå, at ministeren med de seks eksempler, jeg nævner, på, hvad der står i Romstadrapporten, ikke kan sige, at nogle af de seks ting hører til den humanitære side.

Det har da bestemt en humanitær side, om man bliver buret inde i sit hus, fordi man ikke har nogen papirer og ikke kan komme nogen steder og ikke kan købe mad til sit lille barn. Det har ikke noget med forfølgelse at gøre; det har noget at gøre med, at man ikke kan få rejsepapirer. Det med fængselsstraffen, har det ikke også noget med humanitet at gøre?

Det er da ting, der i specielle situationer kan spille ind på ministerens afgørelse. Det har ikke noget med Flygtningenævnet eller Udlændingestyrelsen at gøre. De forhold, den atmosfære, det, en person kommer hjem til, kan da godt gøre, at vi siger: Jamen for den persons vedkommende, og fordi der er nogle specielle forhold her, er det rimeligt at give humanitær opholdstilladelse.

Men ministeren siger så: Det kommer sådan set ikke mig ved; det er slet ikke min afdeling, den slags har vi folk til. Og så træffer man beslutningen egentlig ud i den blå luft ud fra nogle helt andre vurderinger, hvilket gør, at man kan sende folk hjem, som faktisk humanitært set kommer i en meget, meget dårlig situation, men det er jo så ikke vores problem, for ministeren har ikke villet tage den del af det med ind.

Jeg synes, det er meget beklageligt og forunderligt, at man kan skille tingene så meget ad.

Keld Albrechtsen (EL):

Nu forstår jeg, at ministeren erkender, at regeringen rent faktisk er forpligtet til at tilvejebringe et beslutningsgrundlag.

Det må jeg jo så fortolke således, at da regeringen tilvejebragte det beslutningsgrundlag, var man simpelt hen ikke klar over, at situationen er, som hr. Duetoft har beskrevet i de seks punkter.

Det er faktisk meget alvorligt, hvis det er sådan – og det kunne ministerens svar jo tyde på – for så har regeringen jo altså simpelt hen forsømt at tilvejebringe det beslutningsgrundlag, som skulle være til stede på et sagligt, ordentligt og forsvarligt niveau.

Derfor vil jeg så sandelig bede ministeren om at få undersøgt, om det er korrekt, hvad hr. Duetoft beskriver i de seks punkter fra rapporten – hvad jeg desværre er bange for er en underdri-

velse af situationen – og om Udenrigsministeriet har forsømt at tilvejebringe det grundlag, som kunne have ført til en saglig afgørelse. Det er der desværre meget, der tyder på, synes jeg, i de luftige svar, som ministeren kommer med i den her sag.

Indenrigsministeren (Karen Jespersen):

Ja, til hr. Peter Duetoft må jeg henvise til den besvarelse, jeg gav i det tidligere spørgsmål om grundlaget for at få humanitær opholdstilladelse, og til hr. Keld Albrechtsen kan jeg sige, at jeg netop i min besvarelse sagde, at Romstadrappporten er Flygtingenævnet bekendt, og på den måde har de taget stilling til, i hvilket omfang det indgår i deres grundlag for at vurdere, om et menneske skal have asyl.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2109

5) Til sundhedsministeren af:

Birthe Skaarup (DF):

»Vil ministeren sikre, at der tilrettelægges en dansk undersøgelse vedrørende behandling af sklerosepatienter med medicinpræparatet Marinol?«

Birthe Skaarup (DF):

Baggrunden for spørgsmålet her er, at sklerosepatienter har fået afslag på ansøgninger om at bruge lægemidlet Marinol. Det finder vi i Dansk Folkeparti naturligvis er uacceptabelt ud fra den synsvinkel, at lægemidlet har vist sig at have en positiv effekt på sklerosepatienters motorik, deres kramper og deres muskelrystelser i det hele taget, men også set i lyset af, at Lægemedelstyrelsen allerede har givet tilladelse til at bruge Marinol til aids- og kræftramte patienter, hvor det også har en gavnlige effekt. Det finder vi naturligvis er helt i orden.

Det er et lægemiddel, som ikke skal gives i flæng, mener vi. Men når det har vist sig, at det har en gavnlige effekt på sklerosepatienter, synes vi også, at de skal have mulighed for at få det. Det er baggrunden for det rejste spørgsmål.

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Hvis en medicin gør nytte, så skal patienten have den tilbudt. Hvis Marinol gør nytte for en sklerosepatient, skal det også være til rådighed, så skal patienten have det tilbudt på klinikken.

Det er ikke på videnskabeligt grundlag dokumenteret, at Marinol gør nytte for sklerosepatienterne. Jeg er glad for i dag at kunne oplyse over for fru Birthe Skaarup, at klinisk neurofysiologisk afdeling på Rigshospitalet har udarbejdet en forsøgsprotokol om behandling af sklerosepatienter med Marinol. Forsøgsprotokollen er forelagt den medicinalvirksomhed, der skal levere lægemidlet og acceptere forsøgsprotokollen, og forsøget forventes at foreligge inden for meget, meget kort tid.

Såfremt virksomheden godkender forsøgsprotokollen, vil denne umiddelbart herefter blive indsendt til Lægemedelstyrelsen og den stedlige regionale videnskabsetiske komité til godkendelse.

Jeg synes, det er godt af to grunde. For det første får vi så også på dansk grund et forskningsprojekt sat i gang, så vi kan få taget stilling til, om Marinol virker, eller om det ikke virker over for sklerosepatienter. Det er også godt af en anden grund, for i den tid, den kliniske forskning pågår, får de patienter, der ønsker at tage imod det her tilbud, en mulighed for at gå med i projektet. De får et tilbud om at komme med i projektet for at få det her dokumenteret.

Birthe Skaarup (DF):

Så vil jeg lige høre sundhedsministeren, hvad tidsperspektivet er omkring det her kliniske forsøg, som jeg kan forstå skal i gang, og som er utrolig positivt, også ud fra, at sklerosepatienter, fordi de ikke kan få lægemidlet via de her enkelttilladelser fra Lægemedelstyrelsen, i påkommende tilfælde skal ud og skaffe sig det på det illegale marked, eller også skal deres pårørende gøre det. Og det synes vi selvfølgelig ganske enkelt er uacceptabelt. Men helt klart: Vi er glade for det, som sundhedsministeren oplyser om i dag, men lige et svar på spørgsmålet her: Hvor lang tid vil der gå?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Til fru Birthe Skaarup kan jeg ikke give et bestemt klokkeslet eller dato i dag. Det er nu forelagt medicinalvirksomheden, som jeg tror har en særlig interesse i at få det her projekt hurtigt i gang. Derefter skal det behandles i den videnskabsetiske komité, og jeg tror også, at det kan gå ganske hurtigt, fordi alle kan se relevansen af at få et godt forskningsprojekt sat i gang på det her felt.

Jeg tror, det sker inden for meget, meget kort tid. Men jeg tør ikke sætte nogen dato på i dag.

Birthe Skaarup (DF):

Det er meget vigtigt for mig at få pointeret: Vil ministeren sikre, at det her går meget hurtigt? Vil ministeren selv gå ind og sikre og gøre alt muligt for, at det her projekt får en meget hurtig behandling?

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Jeg vil selvsagt følge projektet. Jeg ved fra de forskere, der er på Rigshospitalet, at de har en egeninteresse, en særlig interesse i også at få det her projekt sat op. Jeg ved, at virksomhederne har en interesse i det og også en objektiv interesse i at få forskningen sat i gang. Og jeg er helt sikker på, at videnskabetisk komité også vil behandle det her så hurtigt, som det lader sig gøre. Jeg vil følge projektet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2110

6) Til miljø- og energiministeren af:

Søren Kolstrup (EL):

»Vil ministeren redegøre for status for det lovforslag, som Miljøstyrelsen i 1999 udarbejdede om forbud mod privates brug af sprøjtegifte, og som blev sendt til vurdering hos Kommissionen?«

Skriftlig begrundelse

En række borgmestre i hovedstadsområdet har opfordret regeringen til at indføre et forbud mod salg af sprøjtegifte til private af hensyn til grundvandsbeskyttelsen. Ministeren har ifølge pressen udtalt, at han finder forslaget interessant og vil se positivt på forslaget.

Tilsyneladende har ministeren fortrængt, at ministeren tidligere har forsøgt at indføre et sådant forbud uden held i forlængelse af finanslovaftalen for 1998.

Sidst offentligheden hørte herom er en artikel i »Det Ny Notat« nr. 911 af 5. februar 1999, hvor det fremgår, at lovforslaget var sendt til godkendelse hos Kommissionen.

Artiklen citerer Miljøstyrelsen for, at det var planen, at lovudkastet – efter at Miljøstyrelsen havde fået bemærkninger fra EU – skulle sendes i høring i Danmark og herefter udmøntes i et lovforslag, medmindre EU sagde nej.

Med spørgsmålet ønskes belyst, om EU har sagt nej, og om ministerens tilkendegivelser over for pressen kan tages som udtryk for, at situationen er ændret.

Søren Kolstrup (EL):

For kort tid siden fik miljø- og energiministeren en henvendelse fra nogle københavnske omegnskommuner, i hvert fald fra borgmestrene i disse kommuner, med et udspil, der gik på, at man opfordrede ministeren til at udstede et forbud mod sprøjtegifte i private haver. Ministeren forholdt sig, i hvert fald ifølge pressen, positiv over for det.

Da det er en sag, der tidligere har været til debat, og ministeren har været på vej med et forbud, vil jeg blot høre, om det nu er et nyt forslag til forbud, som ministeren endelig barsler med.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Ikke én, men to gange har vi sendt et lovforslag til notifikation i EU om forbud mod at bruge sprøjtemidler på arealer, der ikke udnyttes til jordbrug, og det er altså ikke kun private haver, det er også parker, sportsanlæg, golfbaner osv. Jeg har endda prøvet at lancere tanken om økologisk golf som et element i idrætslivet.

Forslaget er et resultat af en aftale mellem regeringen og Socialistisk Folkeparti fra finansloven for 1998 om en forstærket indsats for beskyttelse af grundvand imod pesticider.

Desværre har både Kommissionen og en række medlemsstater haft indvendinger mod vores forslag. De har sagt, at det var en teknisk handelshindring. De har sagt, at det miljømæssige formål burde kunne opnås på en mindre indgribende måde.

Spørgeren ved måske, at Bichel-udvalget i sin rapport vurderede, at visse indgreb mod privat, ikkeprofessionel sprøjtning er mulige inden for de allerede eksisterende EU-regler.

Forslaget fra Hovedstadsrådets Vandsamarbejde ligger på linje med Bichel-udvalgets tanker, og jeg har noteret mig, at en række borgerlige borgmestre står bag henvendelsen, og jeg har udtalt støtte, som hr. Kolstrup peger på, til forslaget.

Hvordan gør vi det? Vi presser selvfølgelig på for at få den rigtige tilstand gennemført internationalt, men indtil det er på plads, arbejder vi med at se, hvad vi kan gøre i praksis for at begrænse det her salg. En af mulighederne er at stille krav om, at sprøjtemidler kun må sælges til personer, der er uddannet til at sprøjte. Be-

grænsning i antallet af steder, hvor man kan købe sprøjtemidler, er en anden mulighed. Jeg går ud fra, at vi har et sådant samlet strategioptæg fra Miljøstyrelsens side inden længe.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg takker for svaret. Har jeg forstået ministeren rigtigt, at der altså vil komme et udspil, et lovudspil – så kan man diskutere, hvilke instrumenter, hvilke redskaber der skal anvendes – således at vi får forbud mod sprøjtegifte, ikke bare i private haver, men en lang række andre steder?

Når jeg spørger på den måde, er det jo, fordi jeg synes, at det er interessant, at ministeren kan få lavet en udformning, så man ikke lader sig kyse af EU's bureaukrater.

Jørn Jespersen (SF):

Kan miljøministeren bekræfte, at regeringen stadig væk føler sig bundet af den aftale, som ministeren selv nævnte, mellem regeringen og SF, og at ministeren selvfølgelig vil gøre sit yderste for så hurtigt som muligt at sikre, at formålet med aftalen bliver opfyldt i praksis?

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Ja, vi presser på, og jeg har deltaget i megen offentlig polemik i denne her sag. Vi presser på både internationalt og nationalt, men jeg tror, der i både hr. Kolstrups og hr. Jørn Jespersens spørgsmål ligger en utålmodighed med hensyn til, at der bliver gjort noget konkret her og nu, indtil den ideelle tilstand, det egentlige forbud, er etableret, og dér kan jeg svare bekræftende. Vi vil komme med foranstaltninger, der kraftigt nedsætter brugen af sprøjtemidler uden for, havde jeg nær sagt, jordbrugserhvervene.

Det er også svært at forklare landmænd og folk, der i øvrigt arbejder inden for jordbrugserhvervet, at de skal begrænse, når samfundet samtidig tillader, at man kan bruge sprøjtemidler, hvor der ikke er nogen, havde jeg nær sagt, økonomisk begrundelse for det. Det har også i den sammenhæng spillet en rolle for mig at komme med det her forbud. Så det har ikke kun været det miljømæssige, men også det retfærdige i forhold til erhvervene.

Søren Kolstrup (EL):

Ja, jeg er en lille smule usikker på, hvad det egentlig er, ministeren vil gøre, og derfor synes jeg, det er rart at være helt sikker.

Kan ministeren ikke bekræfte, at den bedste måde at gribe det her an på er at udstede et deci-

deret forbud, så man altså sikrer sig, at der er sanktioner ved overtrædelse, og så man sikrer sig, at man får en egentlig inspektion, som jo så skal varetages, hvis det bliver en egentlig lov med et påbud, altså et egentligt forbud?

I forlængelse deraf vil jeg gerne spørge, om ministeren ikke har mod på at lave et sådan meget, meget begrænset forslag, for jeg synes da nødig, at folk skulle få indtryk af, at ministeren var en bangebuks i forhold til EU-reglerne.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg ved ikke, hvad folk i tidens løb har sagt om hr. Kolstrup, men jeg kan sige, at jeg vist aldrig har oplevet, at folk har kaldt mig bange i relation til EU.

Vi har presset på. Vi har udarbejdet et fuldt lovforslag. Vi har forhandlet med de forskellige interessenter i Danmark. Det er endnu ikke kommet igennem processen. Indtil da er vi i overensstemmelse med den henvendelse, vi har fået, og som hr. Kolstrup henviste til, indstillet på at gøre, hvad der kan gøres, for at begrænse brugen af sprøjtemidler. Det er bl.a. kravet om, at der skal professionelt uddannede folk til at bruge dem. Det er forslaget om at begrænse det antal steder, man kan købe de pågældende sprøjtegifte, men det er ikke så godt, som et totalt forbud ville være.

Søren Kolstrup (EL):

Kan ministeren sige noget præcist om, hvornår vi kan forvente de to nævnte indgreb? Og så skal jeg i øvrigt takke ministeren, fordi han præciserer, at det bedste er en egentlig lov. Det kan der ikke herske nogen tvivl om, og det underer mig stadig væk, at ministeren ikke kan udforme en lov, som man kan leve med. Hvis man ikke kan leve med den i EU, så var det måske også på tide med lidt statslig civil ulydighed.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Altså vi har en vital interesse i, at andre lande overholder EU's regler. Det kan hr. Kolstrup og jeg diskutere videre på et andet tidspunkt. Jeg synes, det er forkert, at vi ikke kan komme igennem med det egentlige forbud, men kan vi gøre noget i samarbejde med kommunerne osv., som i realiteten faser anvendelsen af pesticider ud, bortset fra hvor der er en erhvervmæssig begrundelse for det, så synes jeg, vi er nået meget langt.

Med hensyn til tidsfaktoren står der her i mit papir, at vi snarest vil komme med det. Snarest

fortolker jeg sådan, at mine medarbejdere har ment, at vi kan gøre det, inden der er gået for lang tid, og alt for lang tid er inden denne samling er overstået, så på et tidspunkt kort efter påske vil jeg tro, vi kan fremlægge de her ting.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2114

7) Til arbejdsministeren af:

Frank Dahlgaard (UP):

»Kan ministeren bekræfte, at der i de 25 år, ligelønsloven har eksisteret, kun er blevet rejst 33 sager om løndiskrimination, og at kvinderne i kun 11 af disse sager har fået medhold?«

Frank Dahlgaard (UP):

Ja, spørgsmålet går jo ud på, om ministeren kan bekræfte, at det er ganske få sager, der har fundet vej til domstolene omkring ligeløn eller ikke ligeløn mellem mænd og kvinder i de sidste 25 år, hvor vi har haft en ligelønslov, og at det er i endnu færre sager, man har fundet frem til, at der var en diskriminatorisk lønforskel mellem mænd og kvinder.

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Spørgsmålet lyder: »Kan ministeren bekræfte, at der i de 25 år, ligelønsloven har eksisteret, kun er blevet rejst 33 sager om løndiskrimination, og at kvinderne i kun 11 af disse sager har fået medhold?«

Det korte svar er nej, det kan jeg ikke bekræfte.

Jeg kan oplyse, at Arbejdsministeriet har kendskab til 30 voldgiftskendelser om ligeløn og 6 domme, hvoraf en var en højesteretsdom. I de 30 kendelser har klageren fået medhold i 17 sager. I domstolsafgørelserne har klageren ikke fået medhold i nogen af sagerne.

Det bemærkes, at bortset fra én sag fra 1997 er sagerne først blevet rejst efter 1985 med det største antal sager omkring 1990 efter afgørelsen i Danfossagen ved EF-Domstolen i oktober 1989.

Ved Danfossagen blev en række fortolknings spørgsmål afklaret, og dét har haft betydning for mulighederne for at indgå forlig om ligeløn på virksomhederne, altså sager, som ikke som sådan kommer til offentlighedens kendskab. Det er opfattelsen, at det sker i vidt omfang.

Frank Dahlgaard (UP):

Tak for svaret. Selv om de tal, ministeren kommer med, er nye for mig, så er det, der er det vigtige, ikke nyt, nemlig at det i de 25 år, vi har haft ligelønsloven mellem mænd og kvinder, er meget, meget få sager, der overhovedet er bragt frem.

Ministeren taler om 33 voldgiftskendelser, hvoraf man kun i halvdelen af tilfældene, 17, har givet medhold til kvinderne, hvor der altså har været en egentlig løndiskrimination, og 6 domme, hvor kvinderne ikke i et eneste tilfælde har fået medhold. Derfor må det være naturligt med et tillægsspørgsmål.

Mener ministeren ikke på den baggrund, at det er usandsynligt, at det er noget samfundsproblem, at der skulle være en uretfærdig lønforskel mellem mænd og kvinder på det danske arbejdsmarked som følge af, at de er mænd, og de er kvinder, når så få sager kommer frem, og der i endnu færre bliver fundet, at her var en forskel?

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Hr. Frank Dahlgaard vil kunne se af referatet, når det er skrevet, at jeg ikke sagde 33 voldgiftsager, men 30.

Og svaret på tillægsspørgsmålet er nej. Årsagen til, at der er rejst et forholdsvis lille antal ligelønssager, er, at mange sager forliges på virksomhederne, inden der rejses sag.

Det var tilfældet efter Danfossagen, som jeg netop har omtalt, og efter den såkaldte Petersensag, der begge førte til en afklaring om arbejdet af samme værdi og fuld løn under graviditetsbetingen fravær.

I en række tilfælde har klagerne problemer med at kende andres lønniveau, og dermed ved de ikke, om mænd, der udfører arbejde af samme værdi, aflønnes højere end dem selv, og dette hemmelighedskræmmeri er en vigtig årsag til, at der ikke rejses flere sager.

Derudover skal man ikke være blind for, at det ofte kan være belastende for den, der rejser en ligelønssag, både fordi det tager lang tid, og fordi ikke alle kolleger nødvendigvis vil være enige i, at en ligelønssag skal rejses.

Frank Dahlgaard (UP):

Finder ministeren det ikke påfaldende og egentlig besynderligt, at LO, den store organisation på lønmodtagersiden, ikke har engageret sig i den her sag, sådan som ministeren har og måske én minister til?

LO er helt fraværende og møder ikke op og laver kampagner og annoncer og konferencer om en uretfærdig forskel mellem mænd og kvinder. LO omfatter jo også kvindernes forbund, og i de forskellige fagforbund er der massevis af kvinder. Det er jo stort set halvdelen af LO's medlemmer, der er kvinder.

LO går ikke ind i den her sag sådan som ministeren. Tyder det ikke på, at der i virkeligheden ikke er nogen sag?

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Jeg synes nok, at dette sidste spørgsmål falder noget uden for det egentlige spørgsmål. Men jeg vil gerne oplyse hr. Frank Dahlgaard om, at regeringen ikke agter at blande sig i fagbevægelsens interne opgavefordeling og beslutninger om kampagner.

Men jeg kan oplyse, at jeg er vidende om, at der i en række fagforbund, for hvem ligelønsproblemet er en kendsgerning, gennem årene og også nu er iværksat en række aktiviteter, der har til formål at sikre, at der bliver rettet op på de ligelønsproblemer, der måtte være.

Frank Dahlgaard (UP):

De tal, ministeren kom med i sit første svar, med de få tilfælde af voldgiftskendelser og endnu færre tilfælde, hvor kvinderne fik medhold, harmonerer jo meget godt med den opgørelse, som jeg står med, og som ministeren formentlig også kender, fra Dansk Arbejdsgiverforening over ligelønsdomme.

Det er den, der er baggrunden for spørgsmålet, hvor der altså på de 25 år er tale om 33 sager, hvor kun de 11 er vundet. Er ministeren opmærksom på, at inden for de sidste 7 år – altså siden 1994 – har der kun været rejst 14 sager ifølgende den her opgørelse, og kun de 3 af dem er blevet tabt af arbejdsgiveren, dvs. vundet af kvinderne?

Både disse tal og dem, ministeren er kommet frem med her – jeg takker for dem – tyder på, at det er så forsvindende lidt, at selv om der er 10 gange så meget under overfladen i isbjerget, så er det stadig væk forsvindende lidt. Det tyder jo på, sammen med LO's manglende engagement i denne her sag og totale fravær i den offentlige debat, at der ikke er nogen sag. Vil ministeren medgive mig det?

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Nej!

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2115

8) Til arbejdsministeren af:

Frank Dahlgaard (UP):

»Vil ministeren give Folketinget en undskyldning for at have misbrugt Socialforskningsinstituttets undersøgelse om lønforskelle mellem mænd og kvinder til i store statsbetalte dagbladsannoncer samt på ministeriets hjemmeside at hævde som »den skinbarlige sandhed«, at der i Danmark er en urimelig lønforskel mellem kvinder og mænd på 12 procent?«

Skriftlig begrundelse

Lisbeth Pedersen fra SFI, der stod for den omtalte rapport, siger, at »Man kan ikke ud fra min undersøgelse påvise eller afvise nogen form for løndiskrimination.«

Men ikke desto mindre har ministeren for ligestilling og arbejdsministeren valgt at tolke rapporten modsat – at den netop beviser, at der er tale om 12 pct. lønuligevægt; en såkaldt »uforklaret lønforskel« mellem mænd og kvinder. En forskel, der kun kan forklares ved diskrimination.

Og denne fejlagtige og fordrejede forestilling blev via skattebetalte helsidesannoncer oplyst til alle danske avislæsere, da ligelønsloven fyldte 25 år.

Det vil sige, at regeringen endnu en gang har misbrugt ministerierne og skattepengene til finansiering af sit politiske budskab. Man skulle ellers tro, at regeringen havde lært fra den 16. januar i år, at dette ikke går.

Dette resulterede netop i en næse udstedt af et flertal til statsministeren og økonomiministeren for at have misbrugt og for at være gået over grænsen for brugen af statsansatte embedsmænd til politiske opgaver. Regeringen lovede dengang at kigge på og præcisere reglerne for brugen af statsansatte embedsmænd.

Det ser nu ud til, at regeringen desværre ikke har ændret adfærd på dette punkt.

Frank Dahlgaard (UP):

Det fremgår jo klart, at den kvindelige forsker bag den undersøgelse, som hele regeringens kampagne bygger på, og som ministeren har ført sammen med sin medminister, ligestillings-

ministeren, omkring denne her påståede uretfærdige diskriminatoriske lønforskel over for kvinderne på det private arbejdsmarked på 12 pct., siger – det er skrevet i Politiken, og det er sagt til Arbejdsmarkedspolitisk Agenda, det arbejdsmarkedspolitiske blad fra Arbejdsgiverforeningen, og det er senest omtalt i Søndagsavisen i søndags – at sådan som regeringen konkluderer, at der skulle være en lønmæssig diskrimination over for kvinderne, kan man ikke konkludere på baggrund af undersøgelsen.

På den baggrund er det naturligt at spørge ministeren, om han vil give en undskyldning for det misbrug, der har fundet sted af denne rapport fra Socialforskningsinstituttet.

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Jeg kan ikke se, der er nogen grund til at give Folketinget en undskyldning.

Socialforskningsinstituttets undersøgelser om lønforskellen mellem mænd og kvinder er ikke blevet misbrugt. Ligestillingsministeren og jeg har på en fælles hjemmeside i forbindelse med ligelønskonferencen skrevet: De seneste tal viser, at der stadig er en lønforskel på 12 pct. blandt privatansatte. Tallet kan ikke forklares eller bortforklares med, at kvinden har en kortere uddannelse, har været på barsel eller måske har en lavere anciennitet. Det er nemlig det rensede tal, som forskerne kalder den uforklaredede lønforskel. Det er den skinbarlige sandhed om forskellen på det beløb, der står på lønkontoen den første i hver måned hos to mennesker, som udfører det samme arbejde, men som har hver sit køn.

Vi har ikke påstået, at de 12 pct. er et udtryk for diskrimination, men det er den forskel, der er tilbage, når der tages højde for forskelle i mænds og kvinders stillingsbetegnelse, anciennitet og uddannelsesniveau.

De 12 pct. i uforklaret lønforskel kan enten skyldes, at mænd og kvinder frivilligt vælger forskellig løn, eller at mænd og kvinder ikke har adgang til samme løn. Sidstnævnte kalder vi diskrimination.

Den omtalte analyse er jo ikke udført af embedsmænd og er ikke udført som led i opfyldelsen af en politisk opgave. Socialforskningsinstituttet har lavet en fuldstændig uafhængig analyse, og eftersom det er den mest præcise lønundersøgelse, der til dato er lavet i Danmark, har vi valgt at citere resultaterne, og SFI har ikke givet udtryk for at være blevet misbrugt.

Frank Dahlgaard (UP):

Dette svar var dog i hvert fald en halv undskyldning, sådan opfatter jeg det. For ministeren gengiver jo her klart, hvad det er for ting, man har renset for. Det er klart, at der er lønforskel, hvis man har forskel i uddannelse, erfaring og den slags, og det er der renset for. Men der er jo ikke renset for alle relevante ting som engagement, som ansvar, som sikkerhed i ansættelsen, som arbejdsindsats og som produktivitet.

Derfor opererer, og det må ministeren jo medgive – det er da i hvert fald mit spørgsmål – SFI-undersøgelsen med en uforklaret lønforskel, som altså ikke er det samme, som at den er uretfærdig. Den er bare ikke forklaret endnu. Man har ikke nået hele vejen og renset for alle mulige forhold bl.a. de her nævnte. Er det ikke korrekt?

Derfor siger SFI-undersøgelsen, som er forskningsbaseret og redelig, at man ikke kan gå videre, og derfor siger også den kvindelige forsker bag undersøgelsen, cand.polit. Lisbeth Pedersen – er ministeren ikke fuldt vidende om det: »Man kan ikke ud fra min undersøgelse påvise eller afvise nogen form for løndiskrimination«.

Men det er jo det, som hele regeringens eller de to ministres kampagne går ud på. Og er det ikke korrekt, at den helsidesannonce, man har bragt vistnok i begyndelsen af februar i dagbladene, er finansieret og indrykket af Arbejdsministeriet og ministeren for ligestilling og altså er finansieret af skatteyderpenge? Det er et falsk, løstagtigt budskab finansieret for skatteyderpenge kun 14 dage efter, at Folketinget har sagt: Nu er det nok, nu skal man ikke misbruge skatteydernes penge til budskaber, som ikke hører til i ministerregi, men det er noget, de politiske partier kan køre, for det er ikke seriøst nok til, at embedsmænd og ministerier skal lægge navn til.

Er det ikke korrekt?

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Jeg vil godt bede hr. Frank Dahlgaard om at præcisere sit spørgsmål. Det havde mere karakter af et indlæg efter min opfattelse.

Frank Dahlgaard (UP):

Jamen spørgsmålet er helt klart: Vil ministeren erkende, at man i SFI-undersøgelsen har renset for en række lønforskelle, som der jo er, og for en række forhold, der er relevante, herunder arbejdstid, uddannelse, anciennitet, men ikke for andre, som jeg nævnte, nemlig ganske klart arbejdsindsats, produktivitet, engagement, ansvar og sikkerhed i ansættelsen. En del af disse

er jo meget svære at måle. Det er jo formentlig derfor, at man afstår fra det i undersøgelsen, men det betyder jo ikke, at de ikke er der. Det betyder jo ikke, at de retfærdiggør en lønforskel, og det er vel grunden til – og det er et spørgsmål – at der i virkelighedens verden gennem de sidste 25 år i Danmark har været rejst så få sager ude på arbejdspladserne. Og endnu færre sager er vundet, hvor man har påstået, at her var en diskriminatorisk lønforskel over for kvinderne.

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Jeg har redegjort for i mit første svar, hvad det er for en undersøgelse, som indgår i debatten mellem hr. Frank Dahlgaard og mig selv. Jeg skal bare sige: Vi har omtalt de 12 pct. som en uforklarlig lønforskel, og der er jo noget, der tyder på, når 17 ud af 30 voldgiftskendelser falder ud til klagerens fordel, at der i en række tilfælde har været tale om, at der var løndiskrimination. Mere end halvdelen af de voldgiftskendelser, vi kender til, er således faldet ud til klagerens fordel.

Frank Dahlgaard (UP):

Nu begynder ministeren at være lidt forsigtig, sådan opfatter jeg det, og det er klogt.

Ministeren ved udmærket godt, at i hans kollegas redegørelse til Folketinget, ligestillingsministerens redegørelse, står der, at når alle forskelle mellem mænds og kvinders uddannelse, stilling, anciennitet m.v. er regnet fra, så er der en forskel på 12 pct. – »m.v.« Det er altså alt, resten. Det er jo det, der i virkeligheden står. Det er, når alle relevante forhold er regnet ind, at der så er en 12 pct.s forskel mellem mænd og kvinder, og det er, står der på regeringens ligeløns-hjemmeside, som er finansieret af offentlige midler går jeg ud fra, den skinbarlige sandhed. Men det er det jo ikke, det er den skinbarlige snak, for der er jo ikke baggrund for det.

Der står noget forkert i denne redegørelse, og det er ikke alle forhold, der er taget højde for. Så når ministeren siger til mig her – og er det ikke rigtigt, nu er ministeren meget påpasselig, det er også klogt – at det er en uforklarlig lønforskel, så er det rigtigt, men den er ikke udtryk for diskrimination. Vil ministeren ikke medgive mig det? Præcis som den kvindelige forsker bag undersøgelsen siger: Man kan ikke konkludere en diskrimination på baggrund af undersøgelsen.

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Jeg har ikke yderligere at tilføje. Jeg har allerede svaret på det spørgsmål, hr. Frank Dahlgaard her senest forsøger at få et svar på. Jeg har ikke mere at tilføje.

Frank Dahlgaard (UP):

Det er kedeligt, for der er mange naturlige og tæt på liggende tillægsspørgsmål til dette spørgsmål, eksempelvis om ikke ministeren finder det besynderligt, at den rapport fra Socialforskningsinstituttet, som man bygger hele sin påstand på, nemlig om lønforskellen mellem mænd og kvinder i Danmark, blev udsendt i maj måned sidste år, altså for 10 måneder siden. 8 måneder senere, i januar i år, går regeringen ud og siger: Der er en stor forskel mellem mænd og kvinders løn. Det er urimeligt, uretfærdigt, vi er ikke kommet ret langt, og der skal ske en hel masse nye ting.

Er det ikke besynderligt, og er det ikke endnu en brik, der sandsynliggør, at der ikke er noget at komme efter? Pressen havde jo været her for længe siden, hvis der virkelig var konkluderet sådan, som regeringen har gjort det, og det har man altså ikke gjort fra pressens side.

Så kommer regeringen og skal koge suppe på en gammel pølsepind og roder sig ud i noget, der ikke er grundlag for.

Jeg synes alligevel, at ministeren skulle – og det vil jeg bede ministeren om – tage ordet og undskylde det misbrug, der er sket af Socialforskningsinstituttets redelige undersøgelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2119

9) Til ministeren for udviklingsbistand af:

Jørn Jespersen (SF):

»Er det korrekt, at ministerens annoncerede plan for gældsregering til de fattigste ulande kun indebærer en eftergivelse af statslåne for ca. 100 mio. kr., og agter ministeren at finansiere gældsregeringen ved at tage pengene fra udviklingsbistanden?«

Ministeren for udviklingsbistand (Anita Bay Bundegaard):

Jeg vil gerne takke hr. Jørn Jespersen for spørgsmålet om eftergivelse af gæld.

Sådan som spørgsmålet er formuleret, er der tale om statslån, og jeg tror nok, at jeg her til en

start måske lige skulle korrigeres og sige, at spørgsmålet om de 100 mio. kr., som er nævnt her, relaterer sig til eksportkreditgæld og ikke til statslån. Det internationale gældsinitiativ, HIPC, indebærer, at det internationale samfund eftergiver ca. 90 pct. af de fattigste, højt forgældede udviklingslandes eksportkreditgæld, og for de 22 lande, som for indeværende får deres gæld behandlet under initiativet, drejer det sig for Danmarks vedkommende om ca. 470 mio. kr. til i alt fire lande.

Det, jeg har lagt op til at drøfte, er muligheden for at eftergive ikke blot de 90 pct., men hele gælden, og hvis vi vil tage det skridt, så koster det 100 mio. kr. for de lande, som jeg her har nævnt, og det er Bolivia, Cameroun, Guyana og Honduras.

Det spørgsmål har jeg lagt op til at drøfte i forbindelse med udmøntningen af finansloven for år 2002, hvor det i givet fald vil være regeringens politik, at midlerne skal tages over ulandsrammen.

Jørn Jespersen (SF):

Baggrunden for spørgsmålet er jo, at ministeren i en artikel på forsiden af dagbladet Politiken den 13. marts sagde, at hun i øjeblikket var ved at undersøge, hvordan Danmark kan gå mere offensivt til værks på gældssettelsesområdet, end vi har gjort hidtil. Det synes jeg var en meget glædelig meddelelse, og vi vil meget gerne bakke op bag, at man går mere offensivt til værks. Men det var jo ikke på daværende tidspunkt særlig præcist, hvad det var for tanker, udviklingsministeren havde gjort sig, og derfor synes jeg, det er rart, at vi også i dag kan komme det lidt nærmere.

Jeg er en smule forvirret over meldingen om, at det ikke er statslån, men eksportkreditlån, der er tale om, og skal så spørge: Betyder det, at det, som ministeren har tænkt sig, er at eftergive 100 pct. af eksportkreditgælden til de lande, som er HIPC-behandlet? Er det sådan, det skal forstås, og at man dermed kan komme frem til et beløb på ca. 100 mio. kr. i omkostninger? Vi vil godt have forklaret det, så vi er helt sikker på, at vi forstår hinanden.

Den anden del af det er: Er ministeren også på sigt indstillet på, at landene skal have eftergivet hele deres eksportkreditgæld, for man kan jo sige, at eksportkreditgælden meget langt hen ad vejen i virkeligheden har haft til formål at være en erhvervsstøtte og ikke en ulandsstøtte? Derfor er det lidt urimeligt for ikke at sige meget

urimeligt, at det er ulandene, der skal betale gælden af, når et eksportfremstød fra et rigt land ikke er lykkedes.

Det sidste punkt, jeg gerne spørge om, er om bistandsrammen: Mener ministeren virkelig, at det er rimeligt, at når vi eftergiver gæld, som vi langt hen ad vejen selv har et ansvar for er blevet stiftet, så med den anden hånd snupper pengene fra ulandsbistanden med det resultat, at mange lande i virkeligheden er dårligere stillet, fordi de nu slipper for at betale af på en gæld, de alligevel ikke kunne betale af på, og til gengæld mister ulandsbistanden? Kan ministeren forsvare det ud fra sådan en retfærdighedstilgang til problemstillingen?

Jann Sjursen (KRF):

Jeg vil også godt sige til udviklingsministeren, at jeg hører til dem, der ligesom hr. Jørn Jespersen i sin tid vældig positivt modtog budskabet om, at nu skulle Danmark virkelig til at gøre noget effektivt og fremadrettet i spørgsmålet om gældssettelse.

Det, som mit spørgsmål skal gå på, er, om regeringen virkelig havde nogen forventninger om, at den eksportkreditgæld, som de fire pågældende lande nu måske i forbindelse med forhandlingerne om næste års finanslov kan få eftergivet under ulandsrammen, var penge, som vi nogen sinde ville få tilbage. Det vil jeg godt have ministerens svar på.

Og hvis det ikke var tilfældet, at regeringen havde forventning om, at de penge ville blive tilbagebetalt, er ministeren så ikke enig i, at det forslag, der nu ønskes drøftet og taget stilling til i forbindelse med finansloven for næste år, i virkeligheden er et forslag, som er med til udhule ulandsbistanden, er med til at gøre, at vi får færre penge, som også kunne hjælpe med til at realisere de tanker, der ligger bag den nye udviklingsstrategi »Partnerskab 2000«?

Ministeren for udviklingsbistand (Anita Bay Bundegaard):

Til hr. Jørn Jespersen allerførst: Det, der jo er tale om her, er, at det, de 22 lande, der er omfattet af HIPC-initiativet for øjeblikket, altså de lande, der er kommet frem til det tidspunkt, hvor man ifølge HIPC-initiativet eftergiver det, der er tilbage af det, som de lande skylder Danmark, er disse som jeg sagde 570 mio. kr. De 90 pct. udgjorde så de 470 mio. kr., og de resterende 10 pct. er så altså dem, der kommer til at koste os de 100 mio. kr.

I forbindelse med HIPC-eftergivelsen af gælden er det sådan, at når vi kommer til det tidspunkt, får de lande, der måtte have statslåns-gæld til Danmark, den eftergivet samtidig med at vi altså går ind i HIPC-initiativet med de her lande. Derfor er der altså tale om, at det er hele vores eksportkredittilgodehavende, vi får tilbage.

Så er der hele spørgsmålet om bistandsrammen, som hr. Jann Sjursen også rejser.

Der må man jo sige, at det kan godt være, at både hr. Jann Sjursen og hr. Jørn Jespersen kan tælle et flertal i Folketinget, som gerne vil være med til udvide den 1 pct.-s-ramme, vi har i Danmark. Jeg har svært ved at få øje på det, men skulle det lykkes, så vil jeg meget gerne høre om det i det øjeblik, det sker.

Jeg er jo nødt til at forholde mig til realiteterne og sige: Ja, vi har altså bistandsrammen på den ene procent, men det, jeg jo noterer mig, er, at vi i disse år dels har en stigning i bruttonationalindkomsten, dels har vi altså også en opdrift i bistandsmidlerne for øjeblikket. For næste år ser det i hvert fald ud, som om vi, alene på grund af at vi får en ny beregning af vores bruttonationalindkomst, har en opdrift på ca. 650 mio. kr., og af de penge vil jeg gerne tage de 100 mio. kr., så-
dan at vi får slettet den her eksportkreditgæld, som er tilbage, så vi kommer op på de 100 pct.

Jørn Jespersen (SF):

Er det rigtigt forstået, at det, som ministeren nu lægger op til, og som om kort tid vil være regeringens erklærede politik, er, at lande, som bliver bevilget gældsslettelse via HIPC-initiativet, automatisk ved den lejlighed vil få slettet deres gæld til Danmark 100 pct., både hvad angår statslån og eksportkreditlån, sådan at de efter HIPC-godkendelse ikke længere skylder Danmark nogen penge, hverken på statslån eller eksportkreditlån.

Hvis det er tilfældet, synes jeg, at det er meget glædeligt.

Så vil jeg gerne sige om flertallet for at finansiere det her uden om ulandsrammen, at hvis regeringspartierne er indstillet på det, så tror jeg da ikke, at der er nogen vanskeligheder ved at finde et flertal. Jeg er temmelig sikker på, at vi kan finde et flertal, der er meget komfortabelt på det her område, og det synes jeg ville være ekstremt gavnligt, både af hensyn til de lande, der dermed ikke mister udviklingsbistand, de ellers var stillet i udsigt, og også fordi det vil være et kolossalt flot internationalt signal, og det vil

lægge hindringer i vejen for nogle af de lande, som ligger på et meget lavt niveau for udviklingsbistand, og som så gør sig til af, at de har eftergivet noget gæld, og på den måde kunstigt hæver deres udviklingsbistand.

Så spørgsmålet er: Er regeringspartierne med bag et flertal, som sikrer, at vi finansierer gælds-
eftergivelsen uden at tage det over ulandsrammen? I så fald har vi konstateret flertallet i dag, og så er vi kommet et stort skridt videre.

Jann Sjursen (KRF):

Til øvelsen om at kunne tælle til 90 vil jeg da godt bidrage med Kristeligt Folkepartis fire mandater og sige, at vi er helt klart parat til at finansiere gælds-
eftergivelsen ud over ulandsrammen, så ministeren kan tælle Kristeligt Folkepartis fire mandater med i den sammenhæng. Så begynder en hurtig hovedregning efterhånden at kunne tilsige, at det mest afgørende spørgsmål i den sammenhæng er, om regeringen vil være med til at finansiere gælds-
eftergivelsen uden for ulandsrammen, og det skal så være mit første spørgsmål til ministeren.

Det andet skal gå på, om regeringen stadig væk, som jeg spurgte om først, havde en forventning om, at disse fire lande ville kunne tilbagebetale den eksportkreditgæld, som regeringen nu er villig til at eftergive. Hvis ministeren ikke kan bekræfte, at det var regeringens forventning, og det tror jeg ikke ministeren kan, er det så ikke i virkeligheden sådan, at regeringen selv med sit forslag er med til at udhule udviklingsbistanden?

Jens Hald Madsen (V):

Grunden til at det giver lidt forvirring omkring signalerne, er jo, at da udviklingsministeren hed hr. Jan Trøjborg, svarede den daværende udviklingsminister 26. oktober år 2000, på spørgsmålet, hvorfor man var så principielt uenig på dette punkt, og det drejede sig altså om gælds-
eftergivelsen: »Vi er uenige, fordi vi mener, at det vil være forkert at slette en eksportkreditrelateret gæld 100 pct. Det vil fratage landene ansvar for selv at bidrage til en løsning og virke uretfærdigt på lande, der har været mere tilbageholdende med at gældsætte sig.«

Det sagde den daværende udviklingsminister, hr. Jan Trøjborg, den 26. oktober år 2000. Jeg spørger nu den nuværende udviklingsminister: Hvad er der sket siden, der tilsyneladende fuldstændigt ændrer regeringens holdning?

Ministeren for udviklingsbistand (Anita Bay Bundegaard):

Jeg er meget glad for at kunne sige til hr. Jørn Jespersen, at ja, det betyder, at det er hele den gæld, der er til Danmark, som bliver slettet i forbindelse med de her HIPC-lande. Så den glædelige nyhed kan jeg komme med.

Så vil jeg gerne sige med hensyn til, at de her penge bliver taget over bistrandsrammen: Der er ikke nogen lande, der mister noget ved det her. Der er ikke nogen lande, som, fordi vi bruger 100 mio. kr. på gældseftergivelse, på deres rammer, f.eks. på den bilaterale ramme, mister nogen penge. Som sagt er det, jeg synes, der er værd at diskutere med de her partier, hvis ellers de er villige til det, jo, hvordan vi udmønter det ved næste års finanslov. Er det sådan, at vi af de midler, vi får, af den ene procent af bruttonationalindkomsten kan bruge noget til at eftergive en gæld, som de her lande har? Og det, det jo betyder, når vi eftergiver gæld, er bl.a., at disse lande kommer til at få slettet gælden, sådan at de faktisk bliver kreditværdige. Hvis vi kører videre og videre med, at landene har gæld, så kommer de aldrig ud af den misere.

Så vil jeg gerne sige: Det er regeringens politik, at vi bruger 1 pct. af bruttonationalindkomsten på ulandsbistanden. Sådan vil det også være i fremtiden, og jeg mener, at der ud af det ene procent meget vel kan tillades, at vi bruger 100 mio. kr. til gældseftergivelse.

Med hensyn til det spørgsmål, som kom fra hr. Jann Sjursen, om vi havde en forventning om, at de her penge nogen sinde ville blive betalt tilbage, vil jeg bare sige, at man har jo, når man låner penge ud, altid en forventning om, at pengene bliver betalt tilbage. Det, der også har ligget i, at vi netop ikke har eftergivet det tidligere, er sådan set en forventning om, at de her penge kom tilbage.

Til hr. Jens Hald Madsen, der spurgte: Hvad er der sket, siden den tidligere minister sagde sådan her i salen?

Ja, der er bl.a. faktisk sket det, at det i forbindelse med genopfyldelsesforhandlingerne, som det hedder, i Paris under det, vi kalder International Development Assistance, i slutningen af februar lykkedes at få den multilaterale finansiering af HIPC på plads her for de kommende 3-4 år. Det vil sige, vi har altså en HIPC-ordning nu, som er på skinner, og som kører. Før havde vi en gammel HIPC-ordning, nu har vi en udvidet HIPC-ordning.

Det vil sige, at det, der er baggrunden for, at jeg siger, som jeg gør nu, er, at vi har en ny situation og faktisk kan gøre det endnu bedre, end vi har gjort.

Jørn Jespersen (SF):

Først tak til ministeren for det meget klare svar, som bekræftede, at det nu er regeringens fremtidige linje, at når lande bliver godkendt under HIPC til gældsbehandling, indebærer det, at Danmark sletter de pågældende landes gæld til Danmark 100 pct., både når det drejer sig om statslån, og når det drejer sig om eksportkreditgæld. Det synes jeg er glædeligt, og det er værd at notere sig, at regeringen vil gøre det.

På spørgsmålet om, hvor pengene så bliver taget fra, siger ministeren nu, at der er jo ingen, der mister noget. Men det er da en kendsgerning, at når man tager gældseftergivelsespenge og finansierer dem af ulandsrammen, mister landene nogle penge, som de ellers ville have fået i udviklingsbistand, og det er selvfølgelig slemt nok. For så vidt angår Danmark, kunne man selvfølgelig argumentere med, at Danmark i forvejen giver et meget højt beløb, og at der derfor kunne være en vis retfærdighed i det.

Men pointen er jo, at internationalt set er det helt afgørende, om vi står for den linje, at man ikke skal kunne komme og påstå, at man yder et bare nogenlunde rimeligt bidrag til udviklingsbistand, fordi man har givet gældseftergivelse på nogle lån, der alligevel ikke ville være blevet betalt tilbage. Det er fusk og svindel, og derfor er det helt afgørende, at Danmark både ved vores eget eksempel og via vores indsats i internationale forhandlinger arbejder for, at gældseftergivelsen ikke bliver finansieret via ulandsrammen. Spørgsmålet er: Er regeringen med på det?

Jens Hald Madsen (V):

Jeg synes, det er meget interessant, at udviklingsministeren siger, at det at tage 100 mio. kr. fra udviklingsbistandsrammen sådan set ikke har nogen betydning; det skal vi nok klare, det vil ikke have nogen effekt. Men hvis det er så nemt at tage 100 mio. kr. fra en bistrandsramme, uden at det har nogen effekt overhovedet, kunne man så ikke sende en check på de 100 mio. kr. over til et andet ministerium? Jeg har hørt, at i andre ministerier kan 100 mio. kr. faktisk have stor effekt.

Den anden ting, jeg gerne vil spørge om, er: Den tidligere udviklingsminister, hr. Jan Trøjborg, sagde den 26. oktober 2000, at begrundel-

sen for ikke at lave en 100 pct.s eftergivelse er, at det vil fratage landene ansvaret for selv at bidrage til en løsning, og det vil virke uretfærdigt på lande, der har været mere tilbageholdende med at gældsætte sig. Er der en ændring i holdningen? Mener den nuværende udviklingsminister, at det ikke er sandt mere?

Ministeren for udviklingsbistand (Anita Bay Bundegaard):

Jeg vil gerne gentage, at det er regeringens politik at bruge 1 pct. på ulandsbistand, og den ene procent inkluderer altså disse ekstra 10 pct., så vi kommer op på 100 pct.s gældseftergivelse.

Jeg vil også gerne gentage, at vi altså har en opdrift i de midler, og jeg tror, det er en fornuftig måde at gøre det på. Det er jo et spørgsmål om at bruge pengene fornuftigt, også over for ulandene, og den danske regering er af den holdning, at de 100 mio. kr. vil gøre godt. De lande starter på ny, kan man sige, uden at have gæld til Danmark. De skal ikke bare have slettet deres afdrag, som de ikke kan betale, men hovedstolen kommer væk, så disse lande får en kreditværdighed, der gør, at de – og det er hele baggrunden for initiativet – faktisk kan komme til at føre en økonomisk og socialt meget fornuftig politik, så det netop er de fattigste, gældseftergivelsen kommer til gode.

Så mener hr. Jens Hald Madsen, at ministeren siger, at 100 mio. kr. ikke har nogen effekt. Det sagde jeg sådan set overhovedet ikke. Jeg sagde, at jeg mener, at ud af den ene procent, vores bistand udgør af bruttonationalindkomsten, har vi også råd til at eftergive gæld. Jeg vil ikke gentage mig selv yderligere, men kun sige, at det er en god idé, at udviklingslandene får eftergivet deres gæld.

Jørn Jespersen (SF):

Udgangspunktet for diskussionen er jo glædeligt. Ministeren har meget tydeligt givet tilsagn om, at HIPC-godkendte lande får en 100 pct.s gældseftergivelse på alle de typer lån, de har modtaget af Danmark.

Jeg synes, det udestående i forbindelse med de spørgsmål, der er stillet i dag, er diskussionen om, hvorvidt finansieringen skal tages af ulandsrammen. Her synes jeg, der var en god åbning fra ministerens side i hendes første svar, som gik på, at hvis der kunne skabes et flertal, var man sådan set også fra regeringens side indstillet på at diskutere det. Det samme siger ministeren til Politiken den 14. marts 2001, hvor det

påvises, at løfterne til ulandene i en vis forstand er gratis, bare man tager pengene fra ulandsrammen.

Ministeren siger, at der ikke er politisk flertal for at øge ulandsbistanden, men vil regeringspartierne i givet fald være med til at forme et sådant flertal, hvis det viser sig, at det kan lade sig gøre? Ja eller nej?

Ministeren for udviklingsbistand (Anita Bay Bundegaard):

Jeg gentager gerne mig selv. Det er regeringens politik at bruge 1 pct. af bruttonationalindkomsten på ulandsbistanden, og i den ene procent skal der være plads til den gældseftergivelse, som vi er enige om beløber sig til de 100 mio. kr., som efterhånden er tilbage, efter at Danmark har eftergivet en stor del af sin gæld i forvejen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2125

10) Til ministeren for udviklingsbistand af:

Jørn Jespersen (SF):

»Vil ministeren arbejde for, at også eksportkrediteftergælden til Danmark i de fattigste ulande bliver eftergivet (ca. 3,5 mia. kr.)?«

Ministeren for udviklingsbistand (Anita Bay Bundegaard):

Spørgsmålet lyder: Vil ministeren arbejde for, at også eksportkrediteftergælden til Danmark i de fattigste ulande bliver eftergivet?

Man må jo sige, at det spørgsmål måske allerede er ved at være besvaret. Men jeg vil gerne lige uddybe det og sige, at eftergivelse af eksportkrediteftergælden jo i mange år har været et centralt element i de gældsinitiativer, som det internationale samfund har taget, senest under HIPC.

Ud over de 22 lande, som er under behandling i HIPC for indeværende, er der en række andre fattige, højt forgældede lande, som i løbet af de kommende år kan komme ind under initiativet. Det drejer sig om i alt 13 lande, og af disse har kun ét, nemlig Sudan, en betydelig eksportkrediteftergæld til Danmark. I tilfælde af, at Sudan på et tidspunkt opnår gældseftergivelse, vil man naturligvis også fra dansk side eftergive gæld efter de internationalt aftalte regler og eventuelt oveni yde en fuld gældseftergivelse. Det må vi tale om til den tid, for det er klart, at

det er en løbende proces. Efterhånden som flere lande opfylder betingelserne, kommer der også nye lande ind under HIPC, og så kan vi komme i den situation, at vi igen skal kigge på, om der skal bruges penge til det.

Jørn Jespersen (SF):

Det er et godt princip, at regeringen er indstillet på at eftergive hele gælden fra lande, som bliver HIPC-godkendt – også lande, som ikke er godkendt endnu – og dermed også i princippet eftergive eksportkreditten.

Det kommer til at handle om en international indsats, for vi ved alle sammen, at der er en række lande, som er så dybt forarmede og forgældede, at de i virkeligheden burde søge om HIPC-behandling, men ikke gør det, fordi der er et internationalt pres fra nogle af deres donorer og långivere for ikke at gøre det. Vi skal altså også i gang med en indsats for at forbedre HIPC-initiativet og rammerne for at bruge det på forskellig vis. Men det er ikke det, spørgsmålet i dag handler om, og derfor vil jeg igen koncentrere mig om spørgsmålet om, hvordan vi finansierer denne gældseftergivelse.

Når vi snakker eksportkredit, er det jo tydeligt, at der har været blandede formål med at give lånene. Der har for det første været det formål at give støtte til en række udviklingslande, men der er jo også tale om et kraftigt element af erhvervsstøtte, fordi man fjerner en risiko for danske virksomheder, der går og laver investeringer og projekter i fattige udviklingslande. Derfor virker det altså svært forklarligt at fastholde en linje, der går på, at når disse lån forfalder, og modtageren ikke længere er i stand til at betale dem, er det det pågældende udviklingsland, der skal betale hele eftergivelsen af gælden, ved at den bliver trukket af den samlede ulandsramme, på trods af at markedsværdien af lånene i dag er meget lille, fordi vi ikke kan få pengene tilbage, og på trods af at lånene i høj grad har været tilskud til danske virksomheder.

Jeg synes, det er en position, som det må være ganske svært for regeringen at forklare. Men jeg vil gerne her give ministeren en lejlighed til at begrunde, at det er regeringens politik, at det er ulandsrammen, der skal finansiere det, og at det ikke er en 100 pct.s eftergivelse af eksportkredit, der også har erhvervsstøtte som formål.

Jens Hald Madsen (V):

Jeg prøver jo at finde ud af, om der er sket en ændring i regeringens politik, og derfor må jeg spørge på en anden måde:

Den daværende udviklingsminister, hr. Jan Trøjborg, sagde den 26. oktober 2000 med hensyn til problemstillingen i at slette f.eks. eksportkreditrelateret gæld 100 pct., at det vil fratage landene ansvaret for selv at bidrage til en løsning og virke uretfærdigt på lande, der har været mere tilbageholdende med at gældsætte sig. Er den nuværende udviklingsminister uenig i den forklaring? Det er jo det, det handler om, hvis man begynder gældslettelse for HIPC-landene, og der er nogle, som ikke er godkendt til HIPC, fordi de har forsøgt at afvikle deres gæld. Kan udviklingsministeren ikke se en vis uretfærdighed i det?

Jann Sjursen (KRF):

Jeg må indrømme, at jeg synes, ministerens og regeringens initiativ efterhånden begynder at minde om det, jeg vil kalde en gratis omgang. Men lad det nu være.

Jeg er bekymret, fordi ministeren på det nærmeste insisterer på, at man skal tage eftergivelsen af eksportkreditgælden for de fire pågældende lande inden for ulandsrammen. Det perspektiv, som jeg synes ministeren også må forholde sig til, er, hvordan Danmark internationalt vil argumentere set i sammenhæng med andre landes bestræbelser på også at eftergive eksportkreditgæld. Finder ministeren, det generelt er acceptabelt, hvis nogle lande i endnu højere grad og måske i virkeligheden med indirekte dansk støtte vælger at finansiere gældseftergivelse inden for ulandsrammen ad den vej, ministeren er på vej til at bevæge sig ud ad?

Ministeren for udviklingsbistand (Anita Bay Bundegaard):

Først til hr. Jørn Jespersen, som i sit spørgsmål faktisk var inde på en forbedring af HIPC: Jeg vil meget gerne give tilsagn om, at den danske regering vil forsøge at udbygge HIPC-initiativet, sådan som tingene ser ud nu. Det har vi gjort hele vejen igennem, bl.a. også ved, at vi yder bistand til, at den multilaterale gæld kan sættes ned.

Men der er altså bare det at sige til det, at sådan som ordningerne er i øjeblikket, er et lån et lån, og det skal man betale tilbage, uanset om det nu er den ene eller den anden form for lån. Sådan er det også i dette tilfælde, og derfor skal

eksportkreditlånet selvfølgelig også betales tilbage. Det er der ikke noget nyt i.

Det kom til at lyde, som om reglerne for de resterende 10 pct., der er tale om, de 100 mio. kr., der er tale om, er fuldstændig forskellige fra det initiativ og den ordning, vi allerede har. Men de er under fuldstændig samme betingelser som de 90 pct., vi har besluttet at eftergive, og jeg vil gerne sige til både hr. Jørn Jespersen og hr. Jann Sjursen, at det er i fuld overensstemmelse med de internationale regler for, hvordan man opgør udviklingsbistanden, at man inddrager gældsreftergivelse i den. I øvrigt vil jeg gerne sige, at det har Danmark altid gjort på dette område.

Så må jeg altså sige til hr. Jens Hald Madsen, at det sker jo, at der foregår en udvikling i verden. Det har der altså også gjort på dette punkt siden den forhenværende ministers tid, og jeg refererede lige før, hvad jeg mente, der havde ændret sig. Derfor synes jeg, vi skal gå videre, end vi allerede har gjort, og prøve at få en fornuftig politik for gældsreftergivelsen, og i øvrigt forstod jeg i hvert fald forleden, at det var hr. Jens Hald Madsen enig i.

Jørn Jespersen (SF):

Tak for tilsagnet om fortsat at være med til at sikre en udvikling og en udbygning af HIPC.

Jeg vil gerne sige i den sammenhæng, at jeg tror, noget af det vigtigste, vi fra dansk side kan arbejde på, er, at kriterierne for HIPC bliver ændret sådan, at landene efter gældsbehandlingen får en reel mulighed for at nå deres mål, f.eks. halvere fattigdommen og sikre uddannelse og sundhed osv. for deres borgere. Realiteten er jo i dag, at selv efter en HIPC-godkendelse er der en ganske stor gæld tilbage for de fattigste lande og dermed også en stor gældsbyrde at løfte. Det betyder, at selv efter gældsbehandling er der mange lande, der betaler lige så meget af på den resterende del af gælden, som de bruger på deres sundhedsvæsen, og det kan man sige sig selv ikke er bæredygtigt. Derfor tak for tilsagnet. Det tror jeg vi skal arbejde videre med.

Men igen til finansieringen: Det er da rigtigt, at de internationale regler siger, at sådan skal man opgøre det, men det er jo også det, der er problemet. Hvis alle lande gjorde, som regeringen nu lægger op til på finansieringssiden, og sagde: Nu eftergiver vi også eksportkreditgælden og trækker den i vores ulandsbistand – ja, så var der stort set ingen udviklingsbistand tilbage i verden, fordi de fleste lande har en så lille udviklingsbistand, at hvis de lod den erstatte med

gældsreftergivelse, forsvandt den. Derfor er det vigtigt, at Danmark med sin flotte, høje profil på området viser vejen frem, viser at vi godt kan finde ud af at skabe et flertal for at eftergive gælden uden at trække i ulandsbistanden.

Jeg er lidt forundret over, at ministeren ved flere lejligheder, både her i salen i dag og i Politiken, har snakket om, at det er der jo ikke flertal for, og så, når man kommer med flertallet og siger, at det da kun er afhængigt af regeringen, så er det lige pludselig ikke det, der er afgørende, så er det den ene procent af BNP, der er afgørende.

Så jeg vil bare appellere til, at ministeren gennemtænker finansieringen i dens internationale konsekvenser. Jeg tror, det ville være godt, hvis den offensiv, som ministeren bebudede den 13. marts, for alvor skal være noget, der flytter noget.

Jann Sjursen (KRF):

For at starte med det, der selvfølgelig også kan bygge bro i diskussioner med regeringen, vil jeg sige, at jeg synes også, det er fint, at ministeren her i dag har tilkendegivet, at HIPC-initiativet kan udvikles og udbygges. Jeg synes sådan set, det er en udmærket melding, der kommer frem her i dag.

Jeg synes også, det er vigtigt, at vi får gennemdiskuteret konsekvenserne af de meldinger, som ministeren og regeringen er kommet med omkring at finansiere gældsreftergivelsen, for så vidt angår eksportkreditgælden, under ulandsrammen. Det har vi så tid til, frem til finanslovsforhandlingerne for alvor går i gang.

Men jeg vil også meget stærkt appellere til, at ministeren genovervejer det synspunkt, uanset at man kan gøre det i henhold til gældende regler i international sammenhæng. Jeg mener, det svækker Danmarks profil på ulandsområdet, at vi nu springer over, hvor gærdet er lavest, og i virkeligheden, som jeg ser det, på en meget smart måde prøver at æde, om jeg så må sige, den stigning, der kommer i ulandsbistanden de kommende år som følge af, at man laver en ny beregning af bruttonationalindkomsten som følge af EU-reglerne som sådan.

Havde det dog ikke været bedre, at vi havde brugt den stigning, der kommer i det kommende år, til at forstærke det partnerskab, som vi gerne vil have etableret med en lang række udviklingslande i de kommende år også som følge af den nye udviklingsstrategi? Det skal være mit spørgsmål til ministeren.

Jens Hald Madsen (V):

Jeg sidder og tænker på: Hvorfor bliver udviklingsministeren så misforstået? Det synes jeg er så mærkeligt. Politiken laver en forside, at nu virker det, som om gælden skal slettes, og sammenligner med USA osv., store armbevægelser. Side 5: »Hård kritik af gældspolitik«. Nu skal der ske noget.

Alle partier må jo være dårlige til at læse aviser. Alle partier reagerer faktisk ligesom Politiken på den måde, at det betyder jo altså, at nu skal vi kigge på det bilaterale. Vi skal ikke bare kigge på HIPC, vi skal kigge på alt muligt, og det altså inden for en ramme på ca. 3,7 mia. kr. Og så kommer udviklingsministeren bagefter og siger: Jamen, det drejer sig kun om HIPC og om 100 mio. kr.

Altså er der sket en forandring siden den strøtanke, udviklingsministeren havde, da udviklingsministeren talte med Politiken og så bagefter talte med regeringen, eller hvad var det, der var regeringens politik fra starten?

For det er da mærkeligt, at vi alle sammen, Politiken og alle de her partier, kan misforstå udviklingsministerens budskab så meget.

Ministeren for udviklingsbistand (Anita Bay Bundegaard):

Jeg vil gerne have lov til at svare hr. Jørn Jespersen og hr. Jann Sjursen under ét, og jeg beklager, jeg ikke fik svaret på hr. Jann Sjursens spørgsmål i forrige omgang; tiden løb fra mig.

Det er det her med den internationale profil, som hr. Jørn Jespersen også vender tilbage til, at det vil svække vores profil i forhold til udlandet på det her område.

Det, man jo skal være opmærksom på, er, at Danmark har en meget, meget høj profil, den højeste profil, på det her område, og derfor, når nogen i de andre lande kan synes, at de kan slå os oven i hovedet med at sige, at vi eftergiver yderligere, ud over vores ramme, så er det jo, fordi de ikke har nogen ramme. De har ikke nogen fast ramme.

Vi har lagt os fast på en ramme på den ene procent, og derfor er det den, vi har at arbejde med. Og der kan altså være meget god ræson i også at bruge udviklingsbistanden på at få gælden eftergivet.

Og så til hr. Jens Hald Madsen. Jeg vil godt sige, at jeg havde måske lidt svært ved at forstå, hvad hr. Jens Hald Madsen egentlig mente med HIPC og så det bilaterale, osv.

Altså HIPC omfatter sådan set det hele; det er også den bilaterale gæld.

Det har åbenbart svirret med rygter om, at Danmark skulle være parat til at eftergive yderligere 3,7 mia. kr. Tallet stammer fra en artikel i Politiken. Jeg har ikke skrevet artiklen, så det, der må være sket her, er, så vidt jeg kan se, at man har taget den samlede gæld til Danmark fra lande, der oprindeligt var omfattet af HIPC-initiativet, og nogle af de her lande er gledet ud, enten fordi de ved nærmere granskning har vist sig at have en overkommelig gæld, eller også, fordi de simpelt hen selv ikke har ønsket at deltage.

Jørn Jespersen (SF):

Blot det til sidst, at ministeren har fuldstændig ret i, at Danmark ikke alene har en høj profil på bistandsområdet, men den suverænt højeste og flotteste, det er jeg enig i, men det er jo også årsagen til, at der virkelig bliver lagt mærke til, hvad vi gør. Det forpligter med andre ord.

Og hvis vi nu begynder at sige, at eksportkreditlån, som for det første ikke er det fulde beløb værd – for nu at sige det meget pænt – som langt hen ad vejen slet ikke er det papir værd, de er skrevet på, fordi det er gæld, der aldrig vil blive betalt, og det er lån, der ikke kun er givet til de fattige udviklingslande, men i meget høj grad er givet til danske erhvervsvirksomheder som erhvervsstøtte, at dem begynder vi nu at eftergive med det fulde beløb, at trække dem i bistandsrammen, så er det noget, der virkelig vil blive lagt mærke til rundt omkring på en måde, som jeg ikke tror vi er særlig godt tjent med, og som kan føre til efterfølgelse andre steder. Det ville jeg bare bede ministeren om at overveje.

Og så til sidst: Hvornår foreligger der sådan på skrift en plan for en samlet ny regeringspolitik på gældseftergivelsesområdet? Kan man sige noget om en dato?

Ministeren for udviklingsbistand (Anita Bay Bundegaard):

Tak for spørgsmålet.

Ja, det er jo rigtigt, at vi har den suverænt højeste profil, som hr. Jørn Jespersen siger, og det er jeg meget glad for. Men jeg kan til gengæld ikke give hr. Jørn Jespersen ret, når han siger, at nu begynder vi at sige, at eksportkreditgælden skal eftergives over ulandsrammen.

Det er altså ikke noget, vi begynder på nu. Det har vi gjort hele vejen. Og de 90 pct., som vi allerede har aftalt at tage under HIPC-rammen,

foregår på fuldstændig samme måde. Så det er altså ikke noget, vi begynder på nu, det er altså ikke noget, den nye udviklingsminister begynder på; det synes jeg bare lige vi skal have slået fast.

Så vil jeg gerne samtidig sige, at det er altså i fuld overensstemmelse med reglerne på området, at eftergivelse af gæld også hører ind under ulandsbistanden.

Så spørger hr. Jørn Jespersen til sidst om, hvornår der kommer en samlet plan, og hvilken dato kan vi regne med. Jamen der kommer ikke en samlet plan. Nu skal vi da tale sammen, også uden for dette rum, i de forskellige partier i Folketinget. Vi skal sætte os ned og tale fornuftigt sammen, sådan som jeg også synes, vi gør her i Folketingssalen i dag.

Jørn Jespersen (SF):

Jamen det er jo rigtigt, at der ikke er nogen fundamentale ændringer i de principper, ministeren har lagt op til. Men der er tale om et markant løft. Der er tale om, at vi lægger os på linje med andre lande, som også taler om 100 pct.s gælds-eftergivelse. Derfor er det vigtigt, på hvilken måde vi gør det, og det vil der blive lagt mærke til.

Jeg går ud fra, når vi skal have drøftelser i den kommende tid, at denne her diskussion også skal være en del af det.

Ministeren for udviklingsbistand (Anita Bay Bundegaard):

Jamen jeg er meget glad for, at hr. Jørn Jespersen anerkender, at det her ikke er udtryk for en fundamental ændring, men, som han siger, at der er tale om et markant løft, og det var også meningen, og at måden, vi gør det på, er vigtig, også i forhold til udlandet.

Det er jeg da enig med hr. Jørn Jespersen i, men man må bare sige, at hvis der skulle komme reaktioner fra udlandet på den måde, vi gør det på, kan vi altså sige, at det er i fuld overensstemmelse med de regler, der er i DAC om, at det kan man gøre.

Og jeg vil så også sige, at hvis England nu skulle komme og kritisere Danmark for det her, så tror jeg nok, jeg vil have det svar parat, at så kunne England måske se at få deres ulandsbistand op, i stedet for at den ligger og roder nede på 0,02-0,03 stykker.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2089

11) Til udenrigsministeren af:

Villy Søvnald (SF):

»Kan det bekræftes, hvad John Houlum, tidligere chef for våbenkontrol- og nedrustningsagenturet (ACDA), udtaler til Ritzau den 12. marts 2001, at Danmark var velinformeret, og at der var konstante konsultationer, både diplomatiske og militære, gennem hele perioden, og hvordan stemmer disse oplysninger med de svar, regeringen gav på forespørgslen i februar 2000?«

Villy Søvnald (SF):

Nu drejer det sig om missilskjoldet. Der er jo nogle gange noget dejligt befriende ved mennesker, der skifter job, holder op med det, de lavede før, fordi der så kommer nogle langt klarere udsagn, end der gjorde, mens de var bundet af embedet, om man så må sige.

Det, der er interessant i den her forbindelse, er: Hvor velinformeret var den danske regering om det amerikanske missilskjold?

Vi havde en forespørgsel i februar måned år 2000, hvor det gennemgående tema fra udenrigsministeren, den daværende udenrigsminister – i øvrigt også senere fra statsministeren – var, at det jo kun var løse rygter, og dem kunne man ikke agere på baggrund af.

Hvis man ser på, hvad Talbott og Houlum siger – henholdsvis viceudenrigsminister og leder af Våbenkontrolkommissionen – så siger de, at den danske regering var meget velinformeret, afholdt stribevis af møder med udenrigsministeren, hvor man blev oplyst om det amerikanske projekt.

Der er lang vej fra det, vi har fået meddelt i Folketinget, til det, de to amerikanske topdiplomater siger.

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Hr. Søvnald var lige henne og sige undskyld til mig for, at der var et spørgsmål, han ikke nåede at få stillet i forrige uge. Det behøvede han så-mænd ikke, men jeg synes i og for sig, det havde været mere velanbragt med en undskyldning for at have stillet det her spørgsmål. For jeg har jo prøvet at svare på det gentagne gange i offentligheden og såmænd også i Det Udenrigspolitiske Nævn.

USA har løbende over for Danmark redegjort for de overvejelser, man havde om missilforsvar, herunder Thuleradarens fremtidige mulige rolle. Regeringen har i den forbindelse lagt vægt på

at inddrage Grønlands hjemmestyre i de orienteringer, der har været, og der har endvidere fundet drøftelser sted i NATO og med andre allerede.

Det var også, hvad der blev oplyst af min forænger i forbindelse med forespørgselsdebatten den 25. februar 2000. Citat derfra: »USA har bilateralt og i NATO orienteret Danmark og NATO's andre medlemslande om de amerikanske missilforsvarsplaner«.

Regeringen har gentagne gange understreget, at vi ikke vil tage stilling til spørgsmålet om et missilforsvar, før der foreligger et anderledes præcist udspil og et kendskab til de politiske omstændigheder omkring et sådant. En formel henvendelse fra USA baseret på et sådant udspil er ikke modtaget.

Villy Søvnald (SF):

Jeg synes stadig, der er betydelig afstand mellem en situation, hvor – det er rigtigt, jeg sidder også med referatet fra forespørgselsdebatten den 25. februar – den daværende udenrigsminister siger, at regeringen også har understreget, at den lægger vægt på at holde Folketinget og parallelt hermed hjemmestyret og Landstinget løbende orienteret om de amerikanske overvejelser, og at det da også fortsat er tilfældet.

Jeg synes ikke, vi i Folketinget har fået den grundige orientering, hvis man ser på, hvad specielt Houlum siger, og jeg citerer fra Ritzau den 12. denne måned:

»Det var ikke de eneste konsultationer, der var mange andre, det var de tidligste og de seneste, som jeg var involveret i. Men der var konstante konsultationer, både diplomatiske og militære, gennem hele perioden, siger Houlum i dag til Ritzau.«

Jeg synes, det rejser det principielle spørgsmål set fra Folketingets side, at det vel er ministeriets opgave løbende, som udenrigsministeren gav tilsagn om, at holde Folketinget orienteret. Er ministeren ikke enig i, at i de dér drøftelser, konsultationer, der har fundet sted, var man langt, langt inde i tekniske overvejelser. Det var derfor, man inddrog også militære aspekter og militære folk i de dér overvejelser.

Hvordan kan det være, at de oplysninger ikke er tilstrømmet Folketinget, når der blev afgivet et løfte om, at Folketinget ville blive løbende underrettet?

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg kan kun sige, at regeringen løbende har orienteret Det Udenrigspolitiske Nævn og samtidigt parallelt hermed har sikret, at Landstingets udenrigs- og sikkerhedspolitiske udvalg på Grønland er blevet underrettet. Det er den praksis, vi har, det er den praksis, vi vil fortsætte, og jeg har jo for ganske nylig haft lejlighed til at fortælle om mine seneste oplevelser i sagen.

Villy Søvnald (SF):

Men det er altså, undskyld mig, lidt besværligt. Jeg antager, at når udenrigsministeren besvarer forespørgslen, som tilfældet var, så er det udtryk for, at ikke kun når nogle amerikanske topdiplomater udtaler sig, er Folketinget klædt på til at kunne stille de rigtige spørgsmål; det må vel også betyde – og det vil jeg bede om udenrigsministerens tilsagn om, at Udenrigsministeriet aktivt informerer om, at nu er vi i så og så høj grad informeret om projektets tekniske stade, nu har vi deltaget i de og de politiske drøftelser af afgørende betydning for det her projekt.

Vil ministeren give det tilsagn, at Folketinget meget aktivt vil blive inddraget og vil blive informeret om de konsultationer m.v., der pågår?

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg har faktisk ikke mere at tilføje til sagen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2090

12) Til udenrigsministeren af:

Villy Søvnald (SF):

»Kan udenrigsministeren be- eller afkræfte, at der foreligger en aftale mellem USA og Danmark om, at USA efter dansk ønske undlod at fremsende en officiel henvendelse om at forbedre Thuleradaren, mod at Danmark til gengæld undlod at kritisere de amerikanske raketskjoldsplaner?«

Villy Søvnald (SF):

Det drejer sig jo igen om de to samme amerikanske diplomater, henholdsvis udenrigsministeren under Clintonadministrationen og lederen af våbenagenturet.

Ifølge deres interview i Ritzau, som jeg syntes var meget interessant, siger de, at der er lavet en stiltiende aftale, en forståelse, der går ud på, at amerikanerne lader være med at stille krav om

opgradering af Thuleradaren, mod at den danske regering i øvrigt sammen med den britiske regering – for England er jo også med i det her – lover, at de til gengæld undlader at kritisere det amerikanske projekt i offentligheden. De gentager det begge to i deres interview.

Jeg vil spørge udenrigsministeren: Er der noget om dét, eller er de helt galt afmarcheret, de to amerikanske topdiplomater?

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Ja, det er måske her, og i særlig grad i forhold til det foregående spørgsmål, at jeg undrer mig over, at hr. Søvndal bliver ved med ligesom at forudsætte, at udenrigsministeren ikke taler sandt.

Vi har naturligvis ikke indgået nogen hemmelige aftale eller har stiltiende forståelse med USA. Clintonadministrationen havde ikke noget konkret projekt klar, og det, de var på vej med, satte de i bero. Clintonadministrationen traf netop ikke nogen beslutning om at iværksætte missilforsvaret, og derfor var der selvfølgelig ikke noget behov for at spørge os. Man har i øvrigt heller ikke spurgt andre lande, og det er fortsat situationen. Punktum. Der er ikke noget her, som er mystisk, sådan som hr. Søvndal gerne vil have det til at se ud.

Villy Søvndal (SF):

Men undskyld, det er jo ikke hr. Søvndals paranoia, vi diskuterer. Det, vi diskuterer, er, at to af de højest placerede amerikanere på det her område siger, at der var en sådan aftale. Det siger udenrigsministeren at der ikke var. Disse to ting er jo ikke forenelige.

Jeg vil godt spørge: Hvad skulle motiverne være for både hr. Talbott og hr. Houlum til at tale usandt, til at sige noget, der ikke er fugls føde i, som slet ikke har noget indholdsmæssigt? At de skulle have interesse i efter deres embedsperiode at efterlade dét indtryk, er sikkert ikke opfundet i min syndige hjerne.

Det er et interview med de to højest placerede amerikanere i forhold til det her konkrete projekt, der udtaler, at der har været stribevis af møder, der udtaler, at de har lavet en stiltiende aftale, der gik ud på, at man undlod at kritisere til gengæld for, at amerikanerne ikke konkret bad om Thulebasen. Hvad kan baggrunden være for, at to topdiplomater efterfølgende går ud og siger sådan noget, der ikke er fugls føde i efter udenrigsministerens opfattelse?

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt spørge ministeren, om ministeren med hånden på ministeransvarlighedsloven kan meddele Folketinget, at i de konsultationer, der har været med USA, har der ikke fra amerikanske side været udtrykt noget som helst ønske om eller været nogen formulering om, at man gerne ønskede, at Danmark ikke fremkom med en kritik af de amerikanske planer.

Man kunne jo nemt forestille sig, at et sådant ønske fra amerikansk side havde været formuleret, at det egentlig ville være rarest for USA, hvis den danske regering i det mindste lod være med direkte at gå ud og kritiserede det.

Og jeg må indrømme, at det kræver ikke så meget fantasi at forestille sig, at det er blevet formuleret på en eller anden måde under de drøftelser. Derfor synes jeg, ministeren skylder at forklare, om et sådant amerikansk ønske har været drøftet. For det kunne jo forklare mange ting om den danske passivitet.

Peter Skaarup (DF):

Jamen jeg tror ikke, at det ærinde, som SF og Enhedslisten har med den her debat, deles af Dansk Folkeparti. Vi er ikke mistænkelige over for USA; vi synes faktisk, at USA er vores vigtigste allierede inden for sikkerhedspolitikken. Men derfor kan man jo godt hæfte sig ved, at vi her i Folketinget ofte har svært ved at se en åbenhed i regeringens politik i forhold til at tage Folketinget med på råd, når der diskuteres udenrigspolitik.

Jeg vil da godt spørge i den forbindelse: Hvis der havde været en aftale, som er beskrevet i spørgsmålet fra hr. Villy Søvndal, hvis der havde været en aftale, enten skriftlig eller mundtlig, ville regeringen så have informeret Folketinget om den?

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg vil gerne sige, at jeg ved ikke, hvad det er, de pågældende, som hr. Søvndal henviser til, i virkeligheden har sagt. Jeg har set forskellige telegramdrejninger af det i løbet en uges tid.

Men jeg vil spørge modsat: Hvad skulle dog være mit motiv eller min interesse i at stå her og prøve at fortælle Folketinget noget, som jeg ikke var overbevist om var rigtig?

Og jeg er ikke – det er så svaret til hr. Keld Albrechtsen – bekendt med, at USA bare antydningvis har prøvet at få os til at afstå fra nogen kritik. Jeg har ikke mødt det. Jeg er ikke bekendt med, at andre har mødt det. Og jeg ville heller

ikke drømme om at sige ja til en sådan opfordring. Hvis der er noget, vi vil kritisere, så kritiserer vi det. Og det er også det, vi har forbeholdt os retten til ved ikke at melde nogen stillingtagen ud på et projekt, hvis hele arkitektur og hvis hele nærmere politiske omstændigheder er ubekendte.

Og hr. Skaarups snedige, meget hypotetiske spørgsmål agter jeg overhovedet ikke at svare på, for det er jo i virkeligheden et forsøg på at få mig til at gå ind på en bane om, at der skulle eksistere noget, der ikke eksisterer.

Villy Søvnald (SF):

Tak for svaret. Men vi er jo nødt til at orientere os efter, hvad der ligger i den internationale debat.

Det er vel ikke utænkeligt, at amerikanerne har en interesse i, at specielt Danmark og Storbritannien melder ud, som de gør. Hr. Houlum – det er ham, som var leder af våbeninspektionen – siger til Ritzau i går, og jeg citerer: »Houlum siger, at han bad de danske og britiske regeringer om ikke at modsætte sig NMD officielt, fordi det kunne skade de amerikansk-russiske forhandlinger om ændringer af den såkaldte ABM-traktat.«

Jeg vil godt spørge sidste gang: Vil ministeren benægte, at der skriftligt eller mundtligt er forekommet en henvendelse fra amerikansk side om at lade være med at ytre sig?

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes ikke, ministeren svarer krystalklart på mit spørgsmål, for det, jeg spørger om, er, om det i de konsultationer, som ministeren har bekræftet at der faktisk løbende har været med USA, har været drøftet den situation, at der foregår forhandlinger, f.eks. mellem Rusland og USA, og i den forbindelse diskussioner om Danmarks rolle heri.

Jeg ved jo, at diplomater, når de mødes, diskuterer de forskellige positioner, og det forekommer mig utænkeligt, at der ikke har været sådanne drøftelser. Derfor er jeg meget overrasket over ministerens svar. Jeg synes heller ikke, det er krystalklart. Derfor kunne jeg godt tænke mig, at Folketinget fik en orientering om, hvad der rent faktisk har været indholdet i de drøftelser, som regeringen jo erkender har fundet sted. Det har ministeren også bekræftet i skriftlige svar på spørgsmål, som jeg har stillet.

Man har vel ikke bare siddet og udvekslet høfligheder og behageligheder og rost det gode

og ubrydelige forhold mellem Danmark og USA; man har vel også diskuteret sagens substans og de to landes positioner.

Peter Skaarup (DF):

Jamen jeg siger tak for svaret. Jeg skal understrege, at vi i Dansk Folkeparti ikke deler den kritik, som der vel også ligger i spørgsmålene fra Enhedslisten og SF i forhold raketforsvarssystemet. Specielt hvis det kommer til at omfatte bl.a. Danmark og resten af NATO, kan man bestemt ikke afvise, at det er en rigtig, rigtig fornuftig idé at beskytte sig mod omverdenen på det her område.

Men jeg vil da godt spørge i forlængelse af den åbenhedsdiskussion, som udenrigsministeren selv har bidraget til i forhold til Folketinget – og den kommer specielt frem, efter at det tidligere medlem af Folketinget, hr. Jørgen Estrup, skrev sin bog – at der sagde udenrigsministeren, at det var vigtigt, at vi havde mere åbenhed omkring arbejde med det udenrigspolitiske, Folketingets kontrol med regeringen og EU på det udenrigspolitiske område. I den forbindelse er det så, jeg vil spørge, nærmest gentage mit spørgsmål, der går ud på: Hvis der havde været en aftale, synes regeringen så, at Folketinget skulle have haft det at vide? Ville regeringen så i givet fald have informeret Folketinget om det? Det er vel relativt nemt at svare på for udenrigsministeren.

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Det siger sig selv, at regeringen ikke uden at orientere Folketinget kan lave nogen form for forpligtende aftaler på rigets vegne, men det har jo slet ikke været i nærheden af noget, der kan betegnes som sådan.

Man bliver ved med at spørge, om der har været en opfordring – mere eller mindre udtalt – fra amerikansk side om ikke at kritisere den amerikanske politik.

Jeg har ikke mødt den måde at stille det op på, og jeg har ikke været i nærheden af at give sådanne tilsagn. Men jeg er ikke spor i tvivl om, og det gælder i øvrigt for alle store lande her i verden, at de helst ser, at man enig med dem, og at de er mere bekymrede, hvis man ikke er enig med dem.

Så det, at en sådan holdning kan eksistere, vil jeg ikke afvise, men hele manipulationsteorien om, hvad der er aftalt her, kan jeg tilbagevise.

Villy Søvndal (SF):

Det er så det sidste.

Noget af det, der har overrasket mig i debatten, er, at de danske udmeldinger har været så ekstremt forsigtige, tror jeg godt man kan sige uden at genere regeringen.

Når man ser på andre landes udmeldinger over tid, når man deltager i rejser rundt om i Europa og hører andre lande, er der formuleret, synes jeg, langt klarere positioner end den danske og den engelske.

Det er umuligt på nuværende tidspunkt at få æske udenrigsministeren et svar. Men ser udenrigsministeren ikke et samspil, der betyder, at jo længere risikoen for trusler får lov til at hænge i luften, jo mere får vi et konfliktforløb, der i sig selv starter spændinger, i sig selv starter oprustning, i sig selv starter det modsatte af, hvad der er af interesse for dansk udenrigspolitik, og føler udenrigsministeren så ikke ofte voldsomt, sådan i nærheden af at have lyst til at udtale et eller andet om det amerikanske projekt?

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Nu tror jeg i virkeligheden, at hr. Søvndal er temmelig langt uden for de spørgsmål, der er stillet her i spørgetiden, og jeg tror sådan set, at svaret på hr. Søvndals spørgsmål her til sidst meget kan bedre gives i den forespørgselsdebat, som er anmeldt.

Men jeg vil godt sige, at jeg synes ikke, at vi har været specielt uklare i vores holdning til det der. Jeg synes, vi har været meget klare. Jeg har sagt blandt meget andet, at den diskussion, der er udløst af de amerikanske missilforsvarsider, kan ende hvor som helst mellem en ukontrolleret oprustning og en af de største nedrustningsaftaler, vi har set indtil nu. Og inden man har nogen form for klarhed af, hvilken en af retningerne det tager, så vil det være dybt, dybt uklogt, sådan som hr. Søvndal åbenbart har tænkt sig at tage stilling.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2113

13) Til udenrigsministeren af:

Peter Skaarup (DF):

»Vil udenrigsministeren bekræfte, at han i Berlingske Tidende den 28. februar 1990 kaldte USA's politik over for Nicaragua for stupid, og mener ministeren stadig dette?«

Peter Skaarup (DF):

Ja, for efterhånden et godt stykke tid siden fik vi overstået det israelske valg, og udenrigsministeren var meget klar i sin nærmest forøummelse af vinderen af valget, nemlig den nuværende premierminister Ariel Sharon. Og der var meget diskussion om, hvor klogt det var af Danmark, der blev kritiseret fra den israelske ambassades side for, at Danmark blandede sig på den måde i et valg, der var overstået.

Senere på et tidspunkt her i Folketingets spørgetid har vi diskuteret Cuba, hvor udenrigsministeren før sin udenrigsministertid har udtalt, at der var tale om en charmerende sambasocialisme i det cubanske samfund. Selv om man måske nok kunne sige, at der er mange mennesker, der er blevet fordrevet derfra, så var det altså ministerens holdning, og overraskende nok fastholdt ministeren det.

Og da er det så, at jeg i dag vil spørge til et andet land, hvor udenrigsministeren også før sin ministertid har været ude med meget klare meldinger. Det var omkring den daværende situation i Nicaragua efter valget, hvor Daniel Ortega led nederlag, sandinisterne led nederlag, og vi fik ved det første demokratiske valg en anden regeringsleder i Nicaragua.

Det var ligesom USA, der fik skylden for, at det hele var galt. Det var USA's skyld, at det gik galt med støtten til Ortega, og det kritiserede udenrigsministeren på det tidspunkt. Og i den forbindelse vil jeg i dag godt spørge udenrigsministeren:

Er udenrigsministeren stadig væk af den opfattelse, at det er USA, der er roden til alt ondt i Nicaragua?

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg er jo ikke det mindste forundret over, at hr. Skaarup fortsætter forvanskningen af indtrykket af, hvad det var jeg svarede på i sidste uge.

Og den artikel, der henvises til, handlede om en kritik af den amerikanske politik, der blev ført i forhold til sandinisterne, og svarene på spørgsmålet er ja og ja.

Peter Skaarup (DF):

Det var da for en gangs skyld vældig klare svar. Og det må jeg sige igen overrasker mig, for i sidste uge i spørgetiden må jeg nok sige, at vi i Dansk Folkeparti fandt nogle meget markante udtalelser, fra før udenrigsministeren blev udenrigsminister, om Cuba, som jeg var meget over-

rasket over at udenrigsministeren faktisk fastholdt stadig var udenrigsministerens holdning.

Jeg vil så godt spørge, om det ikke lige er at tage munden for fuld, når nu udenrigsministeren i dag fastholder ting, som jeg lige vil læse op fra artiklen i Berlingske Tidende 28. februar 1990. Der stod blandt andet: »Amerikansk stupiditet og misforstået kommunistforskrækkelse har imidlertid gennem 9 år påført Nicaragua utrolige lidelser.« Og der stod også, at USA fik sin vilje ved over for et af verdens mindste og fattigste lande gennem et heldt årti at bruge vold og blokade og dermed overtræde alle regler for civiliseret internationalt samkvem og tilsidesætte enhver demokratisk spilleregulering, selv om der jo faktisk lige var et demokrati dér, der var i sit gry, og hvor der havde været et demokratisk valg.

Jeg må nok sige, at jeg synes, det er meget overraskende, at udenrigsministeren fastholder, at det stadig væk er udenrigsministerens og dermed også regeringens holdning, at USA var skyld i alle ulykkerne.

Er det virkelig rigtigt, at udenrigsministeren mener, at USA bærer skylden for, hvad der foregik i Nicaragua på det tidspunkt og vel også i dag må siges at have skyld for, at der er armod i Nicaragua?

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Nu synes jeg, vi skulle holde diskussionen på det, artiklen handlede om, og den tid, den handlede om. Og der må jeg sige, at alt, hvad jeg skrev i den artikel, står jeg helt bag også i dette øjeblik.

Der eksisterede i Nicaragua i 1980'erne en regering med et bredt politisk spektrum af kræfter, som ved valg, som var rimelig frie, i 1983 fik 62 pct. af stemmerne. Det styre prøvede USA at vælte ved at støtte oprørere, finansiere oprørere og iværksætte en borgerkrig.

Det styres sandinistbevægelse indeholdt mange forskellige politiske kræfter, deriblandt folk, som jeg er helt overbevist om var socialdemokrater i dansk forstand, bl.a. den daværende vicepræsident Sergio Ramírez, som jeg har haft lejlighed til at tale med.

Og jeg synes ikke om, at den daværende amerikanske administrations politik gik ud på med vold at bekæmpe politiske kræfter, som jeg var i familie med, fordi de udspandt sig i Mellemamerika og ikke i Danmark.

Peter Skaarup (DF):

Grunden til, at jeg spørger om det her – og jeg takker for svaret – er jo, at når man bliver udenrigsminister og dermed varetager regeringens politik på det udenrigspolitiske område, er det jo vigtigt at se på, hvad er det for nogle holdninger, man så møder op med i ministeriet, når man går i gang med det politiske arbejde.

Her må jeg sige, at det er nogle holdninger, som, når udenrigsministeren i dag fastholder dem, har karakter af en venstreorienteret udenrigspolitik, som måske er holdningen hos regeringen. Jeg er så bare overrasket over, at regeringen fastholder, at det er regeringens politik.

Vi må jo huske på, at i den tid, der tales om her, var der tale om, at det var Sovjetunionen, der understøttede meget af den kommunisme, socialisme, der fandt sted på det tidspunkt i Sydamerika. Og derfor mener jeg, at det var rigtigt, at amerikanerne til en vis grad hjalp med til, at man kunne få demokrati de steder, bl.a. demokrati i Nicaragua.

Derfor er mit spørgsmål nu, om udenrigsministeren ud fra det svar, vi har fået i dag, fastholder sin kritik af USA's rolle i Sydamerika og også den rolle, som USA spiller i dag i forhold til bl.a. Nicaragua, i forhold til Cuba og i forhold til andre lande, som de deler skæbnefællesskab med.

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg har overhovedet ikke forholdt mig til dagens politik. Det kan vi få lejlighed til i mange andre debatter her i Folketinget.

Jeg har prøvet at fortælle hr. Skaarup – selv om jeg ved, det er fuldstændig ligegyldigt, om man anvender argumenter, det er som at slå vand på en gås i ordets egentlige forstand – hvorfor jeg mente og mener det, jeg dengang skrev, og det er så, hvad jeg har at sige i sagen.

Peter Skaarup (DF):

Jamen det er bestemt ikke at slå vand på en gås. Jeg synes, ministeren meget klart siger, hvad ministeren mener, og der vil jeg så bare sige, at med den politik, som udenrigsministeren lægger op til, nemlig stadig væk at stå ved det over for USA, så har vi at gøre med en meget venstreorienteret udenrigspolitik.

Jeg kan godt forstå, at hr. Holger K. Nielsen griner af det og er glad for det. Det har vi også set ved andre lejligheder at man er glad for i SF og Enhedslisten. Men det ændrer ikke ved, at det er en ny politik, nogle nye holdninger, som

regeringen møder op med her, åbenbart både i forhold til Cuba, i forhold til Nicaragua og også i forhold til andre emner. Vi har på det seneste set, at regeringen i høj grad er med til at bakke op bag Kina over for Taiwansituationen med hensyn til at få præsidenten hertil.

Jeg vil godt afslutningsvis spørge endnu en gang for at være fuldstændig sikker: Er det regeringens holdning fortsat at kritisere USA's rolle i Nicaragua i Sydamerika? Sådan læser jeg den artikel fra Berlingske Tidende fra dengang, og jeg vil godt høre ministerens klare svar på, om man kritiserer og er utilfreds med USA's rolle i Sydamerika.

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Det er fuldstændig utroligt, at et menneske, der er blevet valgt til det danske Folketing, er i stand til at læse en artikel fra 1990 som en karakteristik eller et oplæg til debatter i nutiden.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 25:

Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren:

»Hvad kan ministrene oplyse om resultaterne af Det Europæiske Råds møde i Nice, herunder navnlig Nicetraktaten og aftalen om en ny regeringskonference i 2004, samt om mulighederne for en uvildig undersøgelse af forholdet mellem Nicetraktaten og grundloven?«

Af Keld Albrechtsen (EL), Jette Gottlieb (EL), Søren Kolstrup (EL), Søren Søndergaard (EL) og Frank Aaen (EL).

(Forespørgslen anmeldt 12/12 2000. Fremme af forespørgslen vedtaget 9/1 2001).

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til i morgen, torsdag den 22. marts 2001.

Begrundelse

Keld Albrechtsen (EL):

Regeringen har jo hævdet, at Nicetraktaten er en udvidelsestraktat, og regeringen har nærmest

lagt op til, at hvis man tillader sig at kritisere Nicetraktaten eller rejse spørgsmålet om forholdet mellem Nicetraktaten og grundloven, er man imod optagelse af nye lande i EU, og så har man nærmest ikke ret til at deltage. Derfor skal den her Nicetraktat behandles som en ren ekspeditionssag, og det er ikke noget, befolkningen skal inddrages i en debat om. Det er bare noget, som skal sendes i udvalg og så skovles igennem.

Det er Enhedslisten meget stærk modstander af. Det er derfor, vi har stillet denne forespørgsel. Vi ønsker en reel debat om selve fremgangsmåden ved behandlingen af forslaget om Danmarks eventuelle tiltrædelse af Nicetraktaten.

Vi mener, og det har vi beskrevet i et notat, som vi har sendt til regeringen og Folketingets Europaudvalg, at der er mange grundlovsproblemer i Nicetraktaten, at der er meget alvorlige argumenter for, at vi skal kigge hele grundlovsproblemet meget omhyggeligt igennem, at der er mange punkter, hvor der kan være tale om suverænitetssafgivelse, og at der er tale om bristede forudsætninger i forhold til, hvad befolkningen har taget stilling til ved tidligere folkeafstemninger.

Derfor håber jeg, at denne forespørgselsdebat i dag kan blive en debat om, hvorvidt vi skal have en demokratisk fremgangsmåde, således som vi har haft i Danmark siden 1986, hvor alle væsentlige ændringer af EU-traktater er blevet forelagt befolkningen ved folkeafstemninger, enten vejledende eller efter grundlovens § 20.

Vi står nu i den situation, at efter den 28. september sidste år tør regeringen og Folketingets flertal ikke længere se befolkningen i øjnene. De ved, at hvis de spørger befolkningen, kan de bestemt ikke være sikre på at få et ja, og derfor ønsker de ikke længere at spørge befolkningen.

De ønsker ikke at indrette sig efter, hvad befolkningen mener. Næh, de ønsker at gøre, som det passer dem, uanset hvad befolkningen mener, men jeg håber, vi kan få en god debat om disse grundlæggende spørgsmål i vores demokrati, et demokrati, som desværre skrumper ind dag for dag, hvis det skal fortsætte på den måde, som regeringen har planlagt det.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Hvis man har hang til depressioner, kan man nærmest falde i gråd, når man hører hr. Keld Albrechtsens udgave af Nicetraktaten.